

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 29 JANUARI 1919

No. 161

INHOUD

	Blz.
HET NIEUWE INVOERRECHT VAN 5 pCt. door Joan Gelderman	101
Moeilijkheden der Melkvoorziening	102
De Rubbermarkt in 1918	104
De Edele Metalen in 1918	105
De Organisatie van eenige Effectenbeurzen in het Buitenland IV en V door v. T. d. B.	107
Nieuwe Buitenlandsche Credieten	108
De Theevoorziening in Nederland	110
Wereldgoudvoorraad en Biljettencirculatie door I. d. B.	110
Brazilië	111
Over den 8-Urendag en het Wetsontwerp Schaper (correctie)	112
Index-cijfers	113
AANTEKENINGEN:	
Voortzetting der fusie in de exploitatie onzer spoorwegen	114
Koffie, Thee, Copra en Kina	114
Postchèque en Girodienst	115
Werkkrachten in de Deutsche metaalindustrie	115
De prijsstijging te Brussel tijdens den oorlog	115
INGEZONDEN STUKKEN:	
Handelsattaché en Consulaire Ambtenaar door H. M.	115
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	116
MAANDCIJFERS:	
Productie der Kolenmijnen	116
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	117—124
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.
Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

BERICHT.

In dit nummer is ingevouwen een circulaire van het Algemeen Bestuur der ten vorigen jare opgerichte Vereeniging „Handelsrecht”. Het belang dat de vereeniging, onder voorzitterschap van Prof. Mr. W. L. P. A. Molengraaff, voorstaat, behoeft voor den lezerskring van dit tijdschrift, waarvan velen het gebrekkige van ons huidig handelsrecht persoonlijk zullen hebben ervaren, geen nadere toelichting. Aan de opwekking tot toetreding tot de vereeniging worde door velen gehoor gegeven.

27 JANUARI 1919.

Ook deze week kwam er nog weinig verandering in den toestand van de geldmarkt. De koersen bleven ongeveer op dezelfde hoogte. De prolongatierente noteerde afwisselend 3¼ en 3 pCt., terwijl particulier disconto schommelde tusschen 3¼ en 4 pCt. met een enkele afdoening op Dinsdag à 3½ pCt. Toch was de markt vooral in het laatst der week merkbaar minder ruim en de noteeringen ondergingen alleen daardoor weinig verandering, doordat de omzetten zeer gering waren.

Ook in den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn de veranderingen gering. De meeste hoofden zijn bijna onveranderd tegenover die van den vorigen staat of vertoonen afwijkingen van slechts 2 of 3 millioen. Alleen in den bankbiljettenomloop en de rekening-courantsaldi van anderen zijn verschuivingen van iets meer betekenis, die echter elkander opheffen. De bankbiljettenomloop is verminderd met 9 millioen, waartegenover staat een vermeerdering van de rekening-courantsaldi van acht millioen.

De wisselmarkt was vast gestemd. Bij de laatste overeenkomst met de Entente-regeeringen is ook een credietverleening afgesloten, waardoor de wisselkoersen belangrijk gesteund zullen worden. Daar bovendien langzamerhand ruimer aanvoer overzee mogelijk wordt, bleef de vraag naar ponden en dollars sterk aanhouden, zoodat de koersen regelmatig oploopen en er heden voor Londen 11,60½ en voor New York circa 243 genoteerd werd. Ook Marken bleven tamelijk prijshoudend, terwijl neutrale wissels eveneens eerder hooger noteerden.

HET NIEUWE INVOERRECHT VAN 5 pCt.

In de avondbladen van Zaterdag 25 Januari 1919 komt een advertentie voor van de N.O.T., waarin dit lichaam mededeelt, ingevolge opdracht van de Nederlandsche Regeering en ten behoeve van 's Rijks schatkist van af 1 Februari d.a.v. een bedrag van 5 pCt. der factuurwaarde te zullen heffen van alle goederen, die door bemiddeling van de N.O.T. uit het buitenland worden betrokken.

In deze advertentie wordt dan verder medegedeeld, dat dit verband houdt met het bij de Tweede Kamer ingediende wetsontwerp ter bekrachtiging van de overeenkomsten, met de Geassocieerde Mogendheden gesloten. ¹⁾ Volgens dit wetsontwerp worden n.m. aan Engeland, Frankrijk en Italië credieten verleend van

¹⁾ [Elders in dit nummer wordt van de voorstellen der Regeering een overzicht gegeven. — Red.]

resp. f 75, f 30 en f 18 miljoen en hoewel deze credieten in naam door de N.U.M. zullen worden verleend, voorziet de Regeering de mogelijkheid, dat dit lichaam daartoe de middelen zullen ontbreken en wordt dus bij het wetsontwerp de bevoegdheid gevraagd om uit 's Rijks kas, hetzij aan de N.U.M. of anders aan de Nederlandsche Bank de noodige voorschotten hiertoe te verlenen.

Verder worden in het wetsontwerp bepalingen voorgesteld om wettigen grondslag te geven aan het heffen van een matige risico-premie, waartoe gebruik zal worden gemaakt van de medewerking van de N.O.T.

Bovenbedoeld wetsontwerp is nog wel niet door de Staten-Generaal aangenomen, doch de Regeering is alvast op de beslissing vooruitgelopen en heeft de N.O.T. opdracht gegeven van af 1 Februari a.s. een recht te heffen van 5 pCt. op alle door hare bemiddeling geïmporteerde goederen. Dit beteekent dus, dat iedere handelaar en industrieel, die grondstoffen, voedingsmiddelen of fabrikaten in Nederland wenscht in te voeren, daarop van af 1 Februari 1919 een extra-recht van 5 pCt. moet betalen, onverminderd de gewone N.O.T.-kosten en het Nederlandsche invoerrecht, indien op het artikel tenminste invoerrecht verschuldigd is. Het feit, dat de importeur daarop bij den aankoop zijner goederen niet heeft kunnen rekenen, doet niet ter zake; als de goederen zijn aangekomen, kan men deze niet in bezit nemen alvorens daarop eerst dit extra-recht van 5 pCt. te hebben betaald.

De Regeering meent zeker, dat deze heffing niet van veel betekenis is en dat de importeur dit wel weer op zijn afnemers zal kunnen verhalen. Men schijnt dus in Den Haag niet te bemerken, dat wij hier te lande langzamerhand weer tot meer normale toestanden geraken en dat men zal moeten trachten om de oude internationale verbindingen, die vóór den oorlog bestonden, weer op te vatten. Een eerste eisch daartoe is het herstel van onzen exporthandel en van onze exportindustrie voorzover zulks nog mogelijk is bij de in verschillende opzichten eenigszins stiefmoederlijke rantsoenering van grondstoffen bij het bovenbedoelde „Agreement”.

Het was voor onze industrie in den oorlog niet moeilijk goede zaken te maken ten koste van den Nederlandschen consument. Weliswaar werd de voorziening van grondstoffen voor de meeste Nederlandsche industrieën, vooral in den loop van 1917, veel moeilijker en hield deze in vele gevallen geheel op, doch ook de invoer van buitenlandsche fabrikaten hield meestal eveneens op en zelfs bij een zeer beperkte productie maakten de Nederlandsche industrieën, ook in verband met de dikwijls groote voorraden van goedkoopere grondstoffen, meestal goede zaken.

Weliswaar werden de productiekosten steeds hoger en werden hier b.v. voor steenkolen enorm hoge prijzen betaald, ook al omdat de Regeering meende, de kosten van de huisbrandvoorziening voor het seizoen 1918/19 op de industrieprijzen te moeten verhalen, waardoor deze veel hoger werden dan anders wel noodig zou zijn geweest, doch dit was geen groot bezwaar voor de Nederlandsche industrie, die eenvoudig hare prijzen verder verhoogde, zoodat deze verhoging ten slotte toch door den Nederlandschen consument werd betaald.

Thans is echter alles veranderd; de invoer van verschillende grondstoffen, die ruim anderhalf jaar heeft stilgestaan, zal weer kunnen worden hervat; aan de groote werkloosheid, die in de meeste industrieën heeft geheerscht, zal thans spoedig een einde kunnen komen.

Weliswaar zijn de vooruitzichten nog niet in alle opzichten gunstig. Onze Nederlandsche textielindustrie, de machinefabrieken, de cacao-industrie, de gloeilampenfabrieken, onze chemische industrieën zijn alle veel te groot voor de binnenlandsche behoeften

en zullen alleen economisch kunnen werken als zij ook weer hun export kunnen opvatten.

De omstandigheden zijn hun daartoe niet gunstig; de grondstoffen, die zij eerst ontvangen en die in vele gevallen reeds geruimen tijd in het buitenland hebben gelegen, zijn meestal nog duur, ook al door de hoge kosten, die daarop zijn gekomen; de rantsoenen, bij het „Agreement” toegestaan, zijn in vele gevallen onvoldoende, zoodat de fabrieken toch niet vol zullen kunnen werken en daardoor de productiekosten zeer hoog zullen worden; kolenprijzen zijn hier driemaal zoo hoog als in Engeland, terwijl voor vele hulpmiddelen door de bestaande schaarschte ook nog abnormaal hoge prijzen zullen moeten worden betaald.

Men zou dus mogen verwachten, dat de Nederlandsche Regeering haar best zou doen om deze export-industrieën zooveel mogelijk te steunen en dat men in Den Haag zou begrijpen, dat lage prijzen voor den Nederlandschen consument alleen mogelijk zijn als de industrie zoo vlot mogelijk werkt en hare productie zoo hoog mogelijk kan opvoeren, waardoor de bedrijfskosten weer zullen dalen. Als men de grenzen sluit voor onze exportindustrie, zal deze hare dan zeer beperkte productie tot hoge prijzen in het binnenland trachten te verkoopen of anders daarop verlies moeten lijden, wat zeker ook niet wenschelijk zal zijn, daar zulks toch weer lagere loonen of nieuwe werkloosheid zal brengen.

De Regeering had dan ook op verschillende wijzen aan de vele, dikwijls zeer gegronde klachten, der industrie tegemoet kunnen komen. Dit had b.v. kunnen geschieden door opheffing van de belemmerende bepalingen bij in- en uitvoer, een betere en meer billijke regeling van de egalisatie der brandstofprijzen voor de industrie bij afloop van het tegenwoordige huisbrandtijdvak op 1 April a.s.; pogingen bij de Geassocieerde Mogendheden om verschillende zeer onvoldoende rantsoenen verhoogd te krijgen, vooral van die artikelen, waarvan de wereldvoorraden voldoende zijn; steun om langzamerhand zowel bij invoer als bij uitvoer tot meer normale vrachten te komen enz. enz.

Na de zeer recente instelling van een „Nijverheidsraad” had men misschien wel mogen hopen, dat de Regeering dit zou inzien en werkelijk de belangen der industrie ter harte zou nemen, doch wat ziet men nu? Eerst overdreven geheimzinnigheid met de bepalingen van het „Agreement” en nu als „een matige risico-premie” voor het verlenen van een crediet aan de Geassocieerden een invoerrecht van 5 pCt. op alle in te voeren goederen, waardoor onze Nederlandsche uitvoerhandel en uitvoerindustrie zeer zwaar gehandicapt zullen worden en verder nog een belasting wordt gelegd op den Nederlandschen verbruiker.

Eerst wil Minister De Vries rechten op thee, koffie en cacao, nu gaat men radicaler te werk en zal men alles belasten, zowel grondstoffen, halffabrikaten als gereede producten.

Het is zeker te hopen, dat de leden der Tweede Kamer ook de groote bezwaren van een dergelijke heffing zullen inzien en dat de daarop betrekking hebbende bepalingen uit het wetsontwerp zullen worden geschrapt.

JOAN GELDERMAN.

MOEILIKHEDEN DER MELKVOORZIENING.

Een medewerker schrijft:

Tot dezen winter toe liep ook tijdens de oorlogsjaren de melkvoorziening als op rolletjes. Weliswaar ging het iederen winter, dat de oorlog langer duurde, wat stroever dan het jaar daarvoor, maar werkelijk gchokt heeft die voorziening niet dan voor het eerst in dit seizoen.

In den winter 1914/15 behoefde van overheidswege voor de melkvoorziening niets verricht te worden;

zelfs maximumprijzen waren toen overbodig. Deze kwamen eerst in het jaar daarop, hetwelk ook het aanzijn-gaf aan het instituut der z.g. regeeringsmelk, d.w.z. aanvoer van melk door de regeering naar de groote steden uit gebieden, die in normale jaren immer melk naar de steden leverden. De winter 1916/17 cischte reeds leveringen van regeeringsmelk op groote schaal; een systematische beperking in het melkgebruik bestond evenwel ook nu nog niet. De voorboden daarvan gaf pas de wintermelkregeling 1917/18 te aanschouwen in het voorschrift, dat *in het algemeen* regeeringsmelk slechts zou worden bijgeleverd in zoodanige hoeveelheid, dat dagelijks per hoofd der bevolking 0,3 L. melk beschikbaar was. Aan de mogelijkheid van een zuiver hoofdelijke rantsoenering van melk, dacht toen nog vrijwel niemand, alleen Amsterdam voerde een bonstelsel in, waarvan in de praktijk echter niet veel terecht kwam. De invoering van een algemeen rantsoenerstelsel werd bewaard tot dezen winter en nu dit stelsel bestaat, blijkt, dat in de hoofdplaatsen zelfs het toegekende zeer beperkte rantsoen volle melk in de verste verte niet verstrekt kan worden. Volgens dagbladberichten kan in sommige steden niet eens altijd het rantsoen voor zieken en kinderen gegeven worden, wat dus hier op neerkomt, dat er nog minder melk beschikbaar is dan overeenstemt met een verbruik van 0,1 L. melk per dag over de geheele bevolking gerekend. Om een rantsoen van 0,2 L. te geven, moet Rotterdam 60 pCt. van de behoefte aan melk als regeeringsmelk ontvangen — de eigen productie is dus hoogstens 0,08 L. per hoofd en per dag —; Utrecht vraagt dagelijks 20.000 L. regeeringsmelk en ontvangt bijgevolg uit de gewone bronnen nog niet eens 0,06 L. per hoofd en per dag.

De hier geschetste ontwikkelingsgang van den melknood toont, welk een toenemende ontwrichting er in de bedrijven, die consumtiemelk leveren, is opgetreden en hoe op dit oogenblik in die bedrijven letterlijk alles in de war is geraakt.

Wie er eenigermate van op de hoogte is, hoe in normale tijden de verzorging der steden met melk plaats vond, zal zich over den huidige stand van zaken slechts matig verwonderen; hij toch heeft in zekeren zin de gebeurtenissen van dit jaar kunnen zien aankomen.

De snelle groei der groote steden maakte, dat vóór den oorlog in de behoefte aan melk slechts voorzien kon worden door een steeds intensiever uitoefening van het melkbedrijf in de naaste omgeving. Per hectare land werd een immer toenemend aantal runderen gehouden, wat mogelijk werd doordien de verstrekte hoeveelheden krachtvoeder geregeld vermeerdert. De melkproductie per rund werd daardoor op het hoogst mogelijke peil gehouden; tevens werd gezorgd, dat de melkproductie in het algemeen het geheele jaar door op vrijwel dezelfde hoogte bleef, doordien de afgemolken koeien steeds door versch gekalfd vee werden vervangen. De echte zoetboer had als het ware een zuiver fabrieksbedrijf; de veestapel wisselde week aan week en met name in de gebieden, waar de koeien „melkende werden uitgemest”, waren er tal van veehouders, die door die stage wisseling hun veestapel tweemaal per jaar geheel vernieuwden.

Het achterwege blijven van krachtvoeder beteekende voor deze ondernemingen een volslagen ontwrichting van het bedrijf. Juist, wijl vroeger de zoetmelker zoo totaal had afgehangen van het in iedere gewenschte hoeveelheid beschikbaar zijn van krachtvoeder, moest, nu dit krachtvoeder ontbrak, de omvang van den veestapel in deze bedrijven veel sterker teruggaan dan elders. Nergens was in de jaren 1910/1914 de vermeerdere van den veestapel grooter geweest dan in de z.g. consumtiegebieden; nergens is sinds 1914 ook de vermindering grooter geweest dan in deze streken. De telling van den veestapel in Augustus 1918 heeft uitgewezen, dat over het geheele land gerekend er

thans een 50.000 meer gebruiksrunderen zijn dan in 1910; zooals echter Minister Van IJsselsteyn heeft medegedeeld in antwoord op vragen van het Kamerlid Hugenholtz in zake de melkvoorziening van Den Haag, betreft die vermeerdere niet de provincies, waar zich de groote steden bevinden en is de melkveestapel in de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht thans zelfs kleiner dan in 1910. Met andere woorden: er zijn nu wel over het geheele land meer melkkoeien dan 8 jaar geleden, maar men vindt de vermeerdere niet daar, waar er het meest behoefte aan bestaat. Dit feit is van dubbele betekenis, omdat juist in de provincies met de groote steden de bevolkingstoename het grootst is geweest en dus de gelijktijdige vermindering van den melkveestapel aldaar de melkvoorziening in steeds sterker mate in de war moest sturen.

De hier aangegeven wijziging is niet de eenige, die in het bedrijf van den zoetmelker optrad. Niet alleen toch werd de omvang van den melkveestapel geringer; ook de voortdurende wisseling van vee in het zoetmelkersbedrijf hield op. Hoe grooter de melkproductie van een rund is, des te grooter is ook het voedselverbruik; aanschaffen van versch gekalfd vee ter vervanging van afgemolken koeien werd bijgevolg onmogelijk, wijl de veehouder geen voedsel genoeg had om de productie van het nieuw-melksch vee op peil te houden. Ten einde te voorkomen, dat het vee uitgemergeld in de weide kwam, werd het zelfs eisch, dat in den winter de melkproductie zoo gering mogelijk werd. De zoetmelker, die in vorige jaren iedere maand versch gekalfd vee had, zag zich nu genoopt in steeds toenemende mate de kalfperiode uitsluitend naar de wintermaanden te verplaatsen; de kalfperiode werd daarbij zoo genomen, dat zij viel tegen den tijd, dat het vee in de wei kwam; tevens werd de periode van droogstaan, die vroeger 4 à 6 weken beloopt had, verlengd tot 2½ à 3 maanden.

De oude toestand is dus geheel gewijzigd; ook de zoetmelker heeft thans niet meer vee dan overeenstemt met het, in eigen bedrijf gewonnen voedsel; de melkproductie is er zoodanig gewogen, dat zij een maximum vormt in de zomermaanden en een minimum in den winter, met name in December, Januari en Februari. Hoe groot die wijziging in de productieperioden is, blijkt fraai uit berekeningen omtrent den kostprijs der melk opgemaakt door den Bond van Melkveehouders, die thans de verhouding productie zomer tot productie winter stelt als 7 : 1, terwijl die verhouding vóór den oorlog was als 4 : 3 en in den winter 1917/1918 als 3 : 1.

Het ligt voor de hand, welke funeste gevolgen de onderscheidene wijzigingen hebben voor de melkvoorziening der groote steden. In steeds toenemende mate moet melk betrokken worden uit gebieden, die nooit iets met de melkvoorziening hadden uit te staan. En wijl daar ook in die gebieden de ongunstige factoren elk jaar grooter werden, is het begrijpelijk, dat het voortdurend bezwaarlijker werd voor voldoende aanvoer te zorgen. Te meer is dit het geval, omdat de levering van melk voor consumtie uit de veraf gelegen gebieden ook daar een bedrijfsontwrichting teweeg brengt; immers de bedrijven zijn er op ingericht, dat men de nevenproducten van de kaas en hoterfabricage (ondermelk, karnemelk en wei) weer terugontvangt als voeder voor varkens en jong vee. Moet nu de melk voor consumtie-doeleinden worden afgestaan, dan ontbreken vanzelf de nevenproducten en staat diensgevolge de mesterij en de aankof stil: het bedrijf kan dan niet meer beantwoorden aan zijn eigenlijke bestemming.

Neemt men dit in aanmerking, dan is het te begrijpen, waarom b.v. Friesland, Gelderland, Overijssel en Limburg er nu niet bepaald happig op zijn om consumtiemelk te zenden naar de beide Hollanden en Utrecht. Nog een andere factor draagt daartoe bij en wel deze, dat juist in de maanden, waarin het tekort

aan consumtiemelk het grootst is, de melk de meeste zuivelwaarde bezit, d.w.z. het grootste vet- en kaasgehalte heeft. De boter- en kaasprijzen zijn vastgesteld volgens gemiddelde opbrengst-cijfers; moet nu de boterboer de melk in de periode van het hoogste vetgehalte voor consumtie afstaan, dan komt hij niet aan zijn „grondprijs”; het afstaan der melk heeft voor hem dus tweemaal nadeelig gevolg: het bedrijf wordt ontwricht en de man krijgt, over het geheele jaar berekend, niet den prijs, die hem toekomt. Om de medewerking van den boter- en kaasboer voor de consumtiemelkvoorziening te verkrijgen, is het dus weer noodig hem een afzonderlijke vergoeding toe te kennen; dit gebeurt dan ook, doch het feit, dat het gebeurt, is weer een bron van ongenoegen voor den zoetboer, die maar niet zoo in eens geneigd is het billijke er van in te zien, dat anderen méér dan den maximumprijs ontvangen. Een verdere bron van leed is ook, dat de vervoerkosten van de melk van grooten afstand zeer hoog zijn; men zal de plank niet ver mislaan, als men zegt, dat iedere liter aangevoerde regeeringsmelk aan Rijk en Gemeenten samen een dubbeltje extra kost.

Het is deze laatste omstandigheid, die de zoetboeren de vraag heeft doen stellen, of het uit een economisch oogpunt geen aanbeveling had verdiend hun bedrijf te steunen, door speciaal voor de consumtiemelkers krachtvoeder beschikbaar te stellen, b.v. alle pulp en melasse te reserveeren. Hun bedrijf zou dan minder om hals zijn gebracht; de steden hadden meer melk kunnen ontvangen en de melkvoorziening zou minder hebben gekost. Bovendien zou zich dan niet zoo sterk het euvel hebben voorgedaan, waarop thans de geheele melkvoorziening hokt: het tekort aan transportmateriaal. Aanvoer van verren afstand bewerkt, dat voor eenzelfde hoeveelheid melk drie à viermaal zooveel bussen noodig zijn als wanneer de melk van vlak bij komt; hoe dichter bij de plaats van verbruik de melk wordt geproduceerd, des te minder voelbaar zou het geweest zijn, dat er zoo'n groot tekort aan transportmateriaal bestaat.

De vraag mag gesteld worden, of men van regeeringswege zich wel steeds van een en ander voldoende rekenschap heeft gegeven. Ook toen er vrij voldoende krachtvoeder was, zijn de consumtiemelkers op denzelfden voet behandeld als andere veehouders, met het gevolg, dat het bedrijf van den consumtiemelker het meest ontwricht werd. In de zomermelkregeling 1919 had Minister Posthuma toegezegd in deze, althans dit jaar, iets voor de zoetmelkers te zullen doen; de belofte is echter niet ingelost. Thans is Minister Van IJsselsteyn doende hen te helpen door de in November j.l. uit de stelling Amsterdam vrijgekomen 11.000 ton lijnkoek voor de consumtiemelkers te reserveeren. De molens van de crisis-bureaux malen evenwel bijzonder langzaam, zoodat eerst de volgende maand de distributie zal aanvangen, d.w.z. zoo laat, dat het nuttig effect van den maatregel precies valt na de maanden, waarin de verstrekking het meest noodig was.

DE RUBBERMARKT IN 1918.

Onze medewerker schrijft:

Hieronder volgen enkele bijzonderheden omtrent den rubberhandel in het afgelopen jaar.

Over den prijsloop het volgende. Op de Londensche markt begon het jaar op 2/6 voor prima Crêpe, liep geleidelijk terug tot 2/2½, waarna een reactie intrad. In Maart schommelden de prijzen tusschen 2/6¼ en 2/4¼, in April tusschen 2/6½ en 2/4, Mei tusschen 2/4¼ en 2/2, van Juni tot September tusschen 2/3 en 2/1, in October 2/5½ en 2/2½, in November 2/6 en 2/4½ en December tusschen 2/4¼ en 2/2, om op laatstgenoemde notering te sluiten. De fluctuaties bewogen zich dus tusschen 2/6¼ en 2/1. Vergelijkt men deze cijfers met die in 1916, toen de hoogste

prijs 4/3¼ en de laagste 2/1¼ bedroeg en 1917 toen deze cijfers resp. 3/4¼ en 2/2¼ waren, dan is het verschil in 1918 in verhouding zeer gering te noemen en geenszins in overeenstemming met de belangrijke gebeurtenissen, welke zich in het afgelopen jaar hebben afgespeeld.

Hiervoor moet dus een gewichtige reden bestaan, te meer, daar de prijzen te New York een geheel ander beeld te zien hebben gegeven. Deze reden is niet ver te zoeken. Niet alleen heeft de markt te New York zich in den laatsten tijd geheel onafhankelijk van die te Londen bewogen, doch ook het initiatief is langzamerhand aan hare zijde gekomen. Tengevolge der verschepingsmoeilijkheden vond er een belangrijke handel direct tusschen Amerika en Indië plaats. De volgende cijfers geven een interessant beeld van de verandering, die er plaats gegrepen heeft. In 1915 importeerde Engeland 79.350 tons rubber, toen de wereldproductie 159.000 tons bedroeg. In 1918 echter slechts 42.800 tons bij een wereldproductie van 260.000 tons. In hoeverre het zal gelukken, dat de oude toestand weder hersteld wordt, d.w.z., dat Londen weder het initiatief tot zich trekt, dient afgewacht te worden. Ons dunkt echter, dat Amerika het initiatief niet spoedig weder uit handen zal geven, te meer daar als grootste verbruiker de omstandigheden in zijn voordeel zijn.

De Para-prijzen bewogen zich tusschen 3/8 en 2/7½ en het jaar sluit op de laagste notering. De prijs is bijna geheel het jaar ongeveer 3/- geweest, alleen in September steeg de prijs plotseling tot 3/8, toen echter aan de vraag voldaan was, zakten de noteringen weder tot het oude niveau. Het grootste gedeelte der productie van Para-soorten is naar Amerika verscheept.

Zoals gezegd hebben de prijzen voor Plantage-soorten op de New Yorksche markt een geheel ander beeld te zien gegeven. Daar werd als hoogste prijs (April) \$ 0,70 betaald. Begin Mei werd door het Gouvernement een maximumprijs vastgesteld van \$ 0,63 (voor prima Crêpe), doch de prijzen bewogen zich belangrijk lager zelfs tot \$ 0,50, waarop weder een reactie intrad. Daarna liepen de prijzen snel terug, tengevolge der beperkende bepalingen omtrent den invoer en de groote voorraden in Indië. De laagste prijs bedroeg toen \$ 0,30. Gelukkig konden de prijzen zich weder herstellen, hetgeen nog in de hand gewerkt werd, doordat tegen het einde des jaars de beperkende bepalingen betreffende den invoer werden opgeheven. Het jaar sluit op een notering van \$ 0,49 c. i. f. New York.

In Indië begon het jaar op f 1,15 loco. De prijs liep echter geleidelijk terug. Tengevolge der verschepingsmoeilijkheden stapelden zich in Indië langzamerhand groote voorraden op en de toestand werd een oogenblik zoo kritiek, dat de zwakkere maatschappijen, die genoodzaakt waren haar product geregeld van de hand te doen om aan werkkapitaal te komen, zelfs een oogenblik tevergeefs voor f 0,50 per ¼ K.G. loco koopers zochten. Op deze uiterst lage prijzen begonnen zich evenwel de speculanten voor het artikel te interesseeren, daarin gesterkt doordat het einde van den oorlog in zicht was en men hoopte, dat er meer scheepsruimte beschikbaar zou komen en bovendien de Centralen weder in de markt zouden komen. De prijzen liepen vlug op tot circa f 1.

Productie en consumptie. De wereldproductie was in 1918 gelijk aan die van 1917 en bedroeg circa 257.000 tons. Dit cijfer is belangrijk beneden taxatio gebleven, hetgeen eensdeels zijn oorzaak vindt in de maatregelen, die men genomen heeft om de productie der Plantage-soorten zooveel mogelijk te beperken, terwijl bovendien de productie der Para-soorten circa 5000 tons en die van den wilden rubber circa 4000 tons minder heeft bedragen. Het volgende staatje geeft een beeld van de totale productie en het verbruik in 1918:

Productie 1918		Consumptie 1918:	
	Tons		Tons
Voorraad 1 Jan. '18	38.000	Engeland	24.000
Para-soorten	34.400	Frankrijk	14.000
Afrika	7.200	Duitschland, Oosten- rijk, etc.	1.000
Zuid- en Centraal- Amerika	1.800	Rusland	2.000
Plantage-soorten ..	213.600	Italië, Spanje en Scandinavië	5.000
		Japan en Australië	5.000
		Amerika en Canada	187.000
		Voorr. in Engeland, Amerika en afsch. havens 1 Jan. '19	57.000
	295.000		295.000

Wij verwijzen voor de vergelijking met 1917 naar ons jaaroverzicht in de E. S. B. van 6 Maart 1918. Evenals vorig jaar moeten wij ook thans weder alle voorbehoud maken omtrent de juistheid der cijfers, die voor een gedeelte op taxatie berusten.

Ofschoon de productie in 1918 ver beneden taxatie is gebleven, is de consumptie er niet in geslaagd gelijken tred te houden en was het verbruik in 1918 16.000 tons minder dan in het voorafgaand jaar. Alle Europeesche landen hebben minder verbruikt, Rusland zelfs belangrijk minder, alleen Amerika verbruikte circa 5000 tons meer, ondanks de zoo druk besproken beperkingen van den invoer aldaar.

Over de vooruitzichten voor 1919 loopen de meeningen zeer uiteen. Als enkele ongunstige factoren noemen wij de groote voorraden per 1 Januari 1919, de dit jaar weder grootere productie, die men op circa 290.000 tons schat (waarvan 245.000 tons Plantage-soorten) en bovenal de thans nog zoo onzekere toestand op economisch en politiek gebied. Daartegenover staat echter, dat indien de Centralen weder in de markt komen, een groot deel van het surplus wel spoedig opgenomen zal worden, temeer daar de andere Europeesche landen ook wel weer meer zullen verbruiken, nu de aanvoeren wat regelmatig en beter kunnen plaats vinden. Bovendien is men van meening, dat het verbruik in Amerika nog wel zal toenemen nu de beperkende bepalingen omtrent den invoer zijn opgeheven (ofschoon de groote legerorders zullen ontbreken). Ten slotte zal men wel trachten de productie der Plantage-soorten zooveel mogelijk te beperken. Veel zal echter afhangen van de besluiten, die op de vredes-conferentie te Parijs genomen zullen worden.

Rotterdam, 27 Januari 1919.

DE EDELE METALEN IN 1918.

Wij hebben de firma H. Drijfhout & Zoon te Amsterdam bereid gevonden voor dit tijdschrift samen te stellen een overzicht der edele metalen in het achter ons liggende jaar. De firma schrijft ons:

Goud. Dat het goud in economischen zin als oorslogsmateriaal bij uitnemendheid beschouwd moet worden, behoeft geen betoog en het is dan ook duidelijk, dat onmiddellijk na het uitbreken van den oorlog alles in het werk werd gesteld ter bevordering van de goudproductie.

De steeds toenemende behoefte werkte als een natuurlijke stuwkracht en deed de productiecijfers stijgen van 679.400 K.G. in 1913 en 675.300 K.G. in 1914, tot 712.500 K.G. in 1915 en 708.200 K.G. in 1916. In 1917 deden zich echter de moeilijkheden als gevolg van den langen duur van den oorlog krachtig voelen, was schaarschte aan chemicaliën en arbeidskrachten oorzaak; dat deze stijging niet ten volle gehandhaafd kon blijven. Niet te verwonderen is het, dat deze moeilijkheden in 1918, veel grootere verhoudingen aannamen. De inmiddels nog sterker geworden schaarschte aan chemicaliën deed de prijzen daarvan onrustbarend stijgen; terwijl ook de loonen, eenerzijds ten gevolge van gebrek aan voldoende arbeidskrachten, anderzijds wegens den zeer hoogen

levensstandaard, een ongekende hoogte bereikten. Niettegenstaande de productiekosten derhalve buitengewoon waren gestegen, konden de mijnen geen hooger prijs voor het geproduceerde goud bedingen.

Dit had tot natuurlijk gevolg, dat de winsten der mijnen over het algemeen belangrijk verminderden en de minder rendable zelfs voor het onaangename alternatief gesteld werden, met verlies te werken of te sluiten. Een Commissie, gevormd uit verschillende bezitters van mijnen op Engelsch grondgebied, richtte dan ook het verzoek tot de Engelsche Regeering, om den goudprijs te verhoogen of althans een premie op de goudproductie toe te staan. De naar aanleiding van dit verzoek door de Regeering benoemde Commissie, belast met het onderzoek van het goudvraagstuk, deed echter in haar rapport uitkomen, dat aan de behoefte aan goud in het Engelsche Rijk voldaan kon worden, ook zonder dat den producenten een premie wordt toegekend.¹⁾

In Transvaal werd in 1918 slechts 260.700 kilo goud geproduceerd tegen 278.800 kilo in 1917 (en 287.200 kilo in 1916), een vermindering derhalve van ongeveer 6½ pCt. De productie in de V.S. onderging een nog aanzienlijker daling en kan geschat worden op ongeveer 10 pCt. Aangenomen mag worden, dat het productiecijfer in 1918 minstens 8 pCt. beneden dat van het voorgaande jaar zal blijven en een gewicht van 650.000 kilo niet zal overschrijden.

Goudverplaatsingen kwamen dit jaar niet in die mate voor als in de vorige oorlogsjaren. De netto goudinvoer in de V.S. bedroeg sinds het uitbreken van den oorlog 2½ milliard, waarvan slechts ruim 50 millioen komt op rekening van 1918. Ofschoon alle pogingen in het werk werden gesteld, om het verkregen goud in het land te behouden, werd toch ten gunste van enkele Zuid-Amerikaansche Staten een uitzondering op het uitvoerverbod gemaakt.

Ook in Japan hadden nieuwe goudinvoeren plaats, ofschoon van veel geringer beteekenis dan in 1917. Het nationaal goudbezit in Japan wordt thans geschat op ruim 1 milliard yen. De goudzending van Rusland naar Duitschland in September l.l., die zoo veel pennen in beweging bracht, memoreeren wij hier terloops. Voor verdere goudbewegingen kunnen de, in de kolommen van dit weekblad wekelijks gepubliceerde, goudvoorraden der circulatiebanken eenigermate tot leidraad dienen.

De schaarschte van goud in het vrije verkeer deed zich dit jaar in alle landen, meer nog dan in 1917, scherp gevoelen. In de Centrale landen en in den Balkan ontstond bij een totaal gemis aan goud op de vrije markt een groote vraag naar geel metaal voor aankoop van de meest noodzakelijke levensbehoefden. De overmatige papieruitgifte in Oostenrijk, waartegen geen dekking van beteekenis aanwezig was, had ten gevolge, dat het vertrouwen in dit papier openlijk werd opgezegd. In ruil tegen onontbeerlijke levensmiddelen werd dan ook uitsluitend goud aangenomen of bij gebreke hiervan werd zelfs het primitieve ruilverkeer van goederen tegen goederen toegepast. De financieele toestand van eenige Balkanstaten was van dien aard, dat ook daar evenmin met het circulerend papiergeld aankopen van beteekenis konden worden gedaan. De vraag naar goud voor deze landen was derhalve geen gewone vraag; doch als het ware een levenskwestie. De meest buitensporige prijzen werden dan ook besteed, zonder dat hierdoor de vraag ook slechts eenigermate verminderde. Het is bekend, dat in Oostenrijk zelfs prijzen van 18.000 tot 20.000 Kroonen per kilo fijn werden betaald. Niettegenstaande den zeer ongunstigen stand der valuta was bij uitvoer van goud uit de neutrale landen een niet onbelangrijke winst te maken. Het uitvoerverbod van goud, in 1914

¹⁾ [Er zal op dit rapport, dat ook in ander opzicht van belang geacht mag worden, in deze kolommen nog worden teruggekomen. — Red.]

afgekondigd, bleef gehandhaafd in alle landen, doch dit belette niet, dat een levendige smokkelhandel in goud ontstond. Reeds in het begin van het jaar was het in ons land merkbaar, dat op slinksche wijze naar verhouding groote hoeveelheden aan de reeds zoo beperkte vrije goudmarkt werden onttrokken.

Men behoefde geen profeet te zijn om te voorspellen, dat, indien aan dit bedrijf niet onmiddellijk en op afdoende wijze een einde werd gemaakt, de goudindustrie in ons land in de grootste moeilijkheden zou geraken. Alle pogingen, in het werk gesteld, om den smokkelhandel in goud tegen te gaan, bleven echter zonder gevolg. Beslagnemingen hadden plaats, doch dit deed den smokkelaars slechts met meer omzichtigheid handelen, ondervangen werd het euvel geenszins.¹⁾

Goud, gemunt zoowel als ongemunt, werd aanvankelijk ongeveer 10 pCt. boven den marktprijs opgekocht, later steeg dit percentage meer en meer en in September werd zelfs 70 à 80 pCt. boven den normalen goudprijs besteed. Eind Februari was reeds geen goud meer aan de vrije markt te koop, aangezien dagelijks per advertentie hogere prijzen voor goud werden geboden en de houders van goud een afwachtende houding aannamen.

De goudindustrie dreigde dan ook te moeten stoppen, toen na gepleegd overleg de Directie der Nederlandsche Bank bereid werd gevonden, onder bepaalde voorwaarden goud ter beschikking van de Nederlandsche industrie te stellen tegen den prijs van f 1672 per kilo fijn. De controle vanwege de Nederlandsche Bank bij afgifte van dit goud toegepast, kon blijkbaar niet beletten, dat toch een gedeelte, zij het wellicht gering, in handen van smokkelaars verviel. Om dit zooveel mogelijk te voorkomen, werd het voordeel, aan het opkopen van dit goud verbonden, weggenomen, door een verhooging van den prijs van industrie-goud tot f 1800 per kilo fijn op 20 April. Op 6 Juli werd om dezelfde reden de prijs voor industrie-goud verhoogd tot f 2300. Door dezen laatsten maatregel steeg de goudwaarde van het gouden tientje in ons land tot f 13,91, en deed dus 39 pCt. agio.

Merkwaardigheidshalve stippen wij hier nog aan, dat medio Augustus voor het Engelsch £ goud f 19 werd besteed, terwijl chèque Londen op datzelfde tijdstip genoteerd werd op f 9,25.

Ook in Zwitserland heerschte een groote schaarschte aan goud in het vrije verkeer en moest ook daar der industrie door de circulatiebank goud ter beschikking worden gesteld. Op 9 Juli werd een verbod afgekondigd voor het insmelten van gemunt goud. De prijs voor industrie-goud steeg daar in den loop van het jaar tot fr. 3750, derhalve een verhooging van bijna 10 pCt. boven den normalen marktprijs. De officiele goudprijs te Londen bleef het geheele jaar op den normalen stand van 77/9 genoteerd.

De prijs van het ongefineerd goud in ons land, in het begin van het jaar op f 1655 genoteerd, steeg op 20 April tot f 1750, op 6 Juli tot f 2250 per kilo fijn. Nadat op 11 November de wapenstilstand gesloten was, en de smokkelhandel plotseling geen plaatsing meer voor het opgekochte goud kon vinden, ontstond hier, uit vrees voor daling van den goudprijs, tijdelijk een ruim aanbod op de vrije markt. Dat deze vrees echter geheel ongegrond was, behoeft nauwelijks gezegd, daar het ruimere aanbod zeer welkom was aan de industrie en daarin een gereede afneemster vond.

Zilver. De moeilijkheden, die zich bij de goudproductie voordeden, lieten zich dit jaar ook voor het zilver gevoelen, en zijn op het productiecijfer niet zonder nadeeligen invloed gebleven. De hooge prijzen, die van het begin tot het einde van het jaar gemaakt konden worden, waren echter wel in staat om voor zoover arbeidskrachten en materialen dit toelieten, de pro-

ductie tot een maximum op te voeren. Het was dan ook niet zoozeer, als bij de goudproductie, de duurte der chemicaliën of de hooge stand der arbeidsloonen, die de productie belemmerde, aangezien dit bij een gemiddelden prijs van 47½ d., tegen 40½ d. in 1917, van geen overwegenden invloed kon zijn, doch veeleer de moeilijkheid, of meermalen zelfs de onmogelijkheid, om de hoogst noodige materialen of geschikte arbeidskrachten te bekomen.

Vinden wij op enkele plaatsen een stijgende productie, over het algemeen valt echter een daling te constateeren. Aangenomen mag dan ook worden, dat de zilverproductie over 1918 een gewicht van 5.500.000 kilo niet te boven zal gaan, hetwelk vergeleken met het productiecijfer van 1913 een vermindering zou beteekenen van 20 pCt. De beschikbare voorraden aan de hoofdmakten en vooral te Londen, in 1917 reeds uiterst gering, vonden over het algemeen geen voldoende aanvulling uit de productie om aan de bestaande behoefte te voldoen. Het jaar opende op een notering van 43½ d., doch reeds onmiddellijk trad een stijging in tot 45½ d. op 5 Januari; na 15 Januari ontstond echter op ruimer aanbod een daling en liep de notering geleidelijk terug tot 43¼ d. op 31 Januari. Gedurende de eerste 4 werkdagen van Februari kon deze prijs gehandhaafd blijven, doch daalde daarna opnieuw tot 42¼ d. op 14 Februari en 42½ d. op 22 Februari, welke laatste notering tot 7 Maart van kracht bleef en de laagste is geweest van het geheele jaar.

De aanhoudende vraag ten behoeve der Entente-landen en groote behoefte aan zilver in de V.S. voor het vormen van credit-saldi in Britsch-Indië, stelde groote eischen aan de zilvermarkt te New York in het vooruitzicht. Het gevolg hiervan was, dat de in September 1917 verspreide geruchten, als zouden de V.S. als verkoopers hunner groote voorraden zilveren dollars optreden, thans vastere vorm aannamen, doordien een wetsontwerp bij het Congres werd ingediend, waarbij de Regeering gemachtigd zou worden, ongeveer de helft der tegen de circuleerende zilverbiljetten aanwezige zilveren dollars in te smelten en naar behoefte te gebruiken.

Dit feit teekende wel den stand der beschikbare voorraden te New York en het behoeft ons niet te verwonderen, dat meer voorbehoud dan voorheen moest worden gemaakt bij het beschikbaar stellen van zilver voor de Londensche markt. Londen verkeerde inderdaad in een eigenaardige positie en werd meer en meer afhankelijk van New York. De notering te Londen werd dan ook op New York gebaseerd in dien zin, dat Londen zooveel hooger was, dan na aftrek van vracht en assurantie nog een behoorlijke winstmarge voor New York overbleef. De notering te Londen steeg dan ook van 42¾ d. op 8—11 Maart en 43 d. op 12—16 Maart, tot 43¼ d. op 18 en 19 Maart en 43½ d. op 20 Maart. Op 21, 22 en 23 Maart volgde een belangrijke stijging, die de notering bracht op resp. 44½, 45 en 46 d. Een geringe daling trad daarop in op 26 Maart, waardoor de notering tot 10 April op 45¼ d. terugliep. Op grond van de inmiddels bekend geworden details van het wetsontwerp der V.S. en de waarschijnlijkheid, daarin uitgesproken, van terugkoop van een gelijke hoeveelheid zilver als aan zilveren dollars zou worden gebruikt, en zulks tegen een prijs van \$ 1 per oz., steeg de notering in snel tempo tot 49¼ d. op 24 April. Op 23 April bracht een telegram uit Washington het belangrijke bericht, dat na een korte bespreking het Congres het wetsontwerp had aangenomen, bepalende, dat 350 miljoen zilveren dollars uit de schatkist der V.S. onmiddellijk zouden worden gesmolten en dat de prijs van het zilver gedurende den oorlog zou worden vastgesteld op \$ 1 per oz. Door dit besluit kwam derhalve ongeveer 8½ miljoen kilo fijn zilver ter beschikking en werd tegelijkertijd als het ware een minimum wereldprijs voor het zilver vastgesteld. Opmerkelijk is het voor-

¹⁾ [Men zie ook de artikelen op pag. 306 en 472 van den jaargang 1918. — Red.]

zeker, dat dit zilver, bij de wetten van 21 Februari 1878, de z.g. Bland Bill, en 14 Juli 1890, de z.g. Sherman Act, tot een totale hoeveelheid van ruim 13 miljoen K.G. aangekocht, met het doel, kunstmatig den sterk dalenden zilverprijs te steunen, na reeds tot op minder dan de helft van den aankoopprijs gedaald te zijn geweest (men denke aan de noteering van 21¹¹/₁₆ d. in 1908), thans niet slechts tegen den vollen prijs plaatsing vindt, doch zelfs, niettegenstaande de jaarlijksche wereldproductie sinds de jaren van aankoop tot het dubbele steeg, dienen kan tot steun van de uitgeputte wereldvoorraden.

De schommelingen in den zilverprijs zijn te New York en Londen in het verdere deel des jaars zeer onbeduidend. Op 2 Mei daalde de noteering te Londen tot 49¹/₂ d., op 13 Mei tot 48¹/₂ d. tengevolge van een vermindering der assurantiepemie van de V.S. naar Londen. Deze laatste noteering bleef tot 30 Juni van kracht, waarna op 2 Juli de prijs opnieuw een fractie terugliep en 48¹¹/₁₆ d. werd, welke noteering gedurende 7 weken onafgebroken gehandhaafd bleef en inmiddels op 13 Augustus officieel tot maximumprijs werd gesteld. Op 16 Augustus werd in de V.S. een maximumprijs van \$ 1,01¹/₂ vastgesteld, welke prijs ook tevens de officieele noteering werd, deze verhooging veranderde ook den maximumprijs te Londen, welke op 21. Augustus 49¹/₂ d. werd. Deze noteering, de hoogste van het jaar, bleef gehandhaafd tot den dag, waarop de wapenstilstand werd gesloten. Reeds den volgenden dag, 12 November, daalde de noteering te Londen tot 48¹/₂ d. tengevolge van een verlaging van de assurantiepemie en wegens verder verminderd risico volgde op 6 December een nieuwe daling tot 48⁷/₁₆ d., op welke noteering het jaar sloot.

De groote schaarschte, die over het algemeen aan ongemunt zilver heerschte, werd in vele landen gevolgd door een nog grootere schaarschte aan gemunt zilver, aan zilvergeld. Dat zulks voorkwam, niettegenstaande de zeer belangrijke aanmuntingen, die in de vier oorlogsjaren hebben plaats gehad wijst er op, dat de oorzaak hiervan niet te wijten was aan een tekort aan zilveren munt, doch aan een herhaling van het euvel van 1914, namelijk het oppotten. Dat ook ons land hiervan niet gevrijwaard bleef, hebben wij maar al te zeer tot ons ongerief ondervonden en ondervinden het nog dagelijks. De in ons land heerschende schaarschte aan ongemunt zilver deed aanvankelijk de meening ingang vinden, dat verband gezocht moest worden tusschen deze feiten en groote hoeveelheden zilvergeld voor industriele doeleinden gebruikt. Mocht ook al een enkele overtreding in dit opzicht zijn voorgekomen, maar al te duidelijk was het, dat dit niet de oorzaak kon zijn van het plotseling verdwijnen uit de circulatie van nagenoeg al het zilvergeld. De hooge prijzen, voor goudgeld besteed, ons gouden tientje niet uitgezonderd, deed de verwachting ontstaan, dat ook zilvergeld wellicht agio zou gaan doen. En inderdaad kwamen reeds gevallen voor, waarbij zilveren guldens en rijksdaalders tegen een hogere waarde aan papiergeld werden opgekocht, waardoor het oppotten niet weinig werd bevorderd.

Het gevaar voor insmelten van Nederlandsch zilvergeld werd reeds dadelijk voorkomen, doordien 's Rijks Munt zilver voor de industrie beschikbaar stelde. Voorts werd de handel in zilvergeld bestreden door het bepalen van een maximumprijs voor zilver van f 109,75 per kilo fijn. Deze maximumprijs, door 's Rijks Munt als basis genomen voor afgifte van industriezilver, werd derhalve tegelijkertijd ook de marktprijs. Dat deze prijs aanmerkelijk boven de Amerikaansche en Londensche markt was, blijkt maar al te duidelijk bij herleiding der noteeringen.

Een vergelijking der zilverprijzen in de neutrale landen met de noteeringen te Londen of New York leidt echter tot niets, aangezien van die markten geen zilver betrokken kon worden. Elk land, en wel voornamelijk de neutrale, en centrale landen, waren wat

zilvervoorziening betreft, geheel op zich zelf aangewezen en dientengevolge werd de prijs in elk land afzonderlijk geregeld naar de beschikbare voorraden en de bestaande behoefte. De zilverprijs in ons land, in het begin van het jaar op f 87,50 per kilo fijn genoteerd, steeg in de maand Januari tot f 90 en liep in Februari geleidelijk op tot f 95. In Maart steeg de prijs f 2 per kilo, de noteering was aan het einde dier maand f 97 per kilo fijn. Sinds October 1917 hadden geen nieuwe aanvoeren van zilver voor de industrie plaats gehad en hooge eischen werden aan de zilveraffinage gesteld. Niettegenstaande de buitengewone moeilijkheden om steeds de benodigde chemicaliën voor de affinage te bekomen, is het mogelijk gebleken, gedurende 1¹/₂ jaar de industrie van het benodigde, in eigen land gefincerde, zilver te voorzien.

De stijgingen aan de buitenlandsche markten in April deden echter in ons land het aanbod van ongefincerd zilver sterk verminderen en werd dit, niettegenstaande de prijzen voor dit metaal opliepen tot f 92,50 per kilo fijn, vastgehouden. De beschikbare voorraden werden hierdoor dan ook ten zeerste verzwakt, dit bleef niet zonder gevolg voor den prijs. Op 17 April was dan ook de noteering gestegen tot f 106,50 per kilo fijn, welke prijs op 4 Mei gebracht werd op den dien dag vastgestelden maximumprijs van f 109,75. Gedurende den verderen loop van het jaar bleef de prijs op dezen stand genoteerd. De laagste noteering voor gefineerd zilver was dit jaar f 87,50 per kilo fijn, de hoogste f 109,75 per kilo fijn, voor ongefincerd zilver bewogen de prijzen zich tusschen f 77 als laagste en f 104,25, per kilo fijn, als hoogste noteering.

DE ORGANISATIE VAN EENIGE EFFECTEN- BEURZEN IN HET BUITENLAND.

Aansluitende bij onze besprekingen in Nrs. 158, 159 en 160 van dit tijdschrift, zullen wij thans nog de organisatie der beurzen van Londen en New York schetsen, om daarna met een kort slotwoord onze verhandeling te besluiten.

IV. Londen.

Eene wettelijke regeling bestaat niet, mitsdien ook geene erkenning als beurs. Het beursgebouw is eigendom eener Society op aandeelen. Het wordt verhuurd aan de Vereeniging, die the Stock Exchange houdt, en wier leden alleen houders der aandeelen in de eerste Society kunnen, en tegenwoordig ook moeten zijn.

Aan het hoofd der Stock Exchange staat het Committee for general purposes van 30 leden, die door de beursleden telkens voor één jaar worden gekozen, uit hen, die minstens 5 jaar lid zijn. Uit dit Committee is er een dagelijksch bestuur van 5 leden.

Dit Committee is almachtig. Zijne macht is onbegrensd en zonder contrôle, het kan zelfs de statuten wijzigen. Het is wetgever, bestuurder, politie, rechter. Als wetgever kan het de statuten en reglementen vaststellen en wijzigen. Als bestuurder voert het deze uit en regelt alles wat noodig is, beslist over de toelating van leden, de toelating van fondsen tot de noteering. Als politie houdt het toezicht op de gedragingen der leden, kan dezen het lidmaatschap ontnemen, hen straffen. Als rechter beslist het geschillen tusschen de leden, of van dezen met derden.

Alle leden der Stock Exchange moeten elk jaar opnieuw als zoodanig worden toegelaten, hetgeen het Committee een groote macht geeft en de gelegenheid biedt onwaardig gebleken elementen uit te stooten. Sommige besluiten moeten tweemaal door de bestuursvergadering worden genomen om van kracht te worden.

Leden kunnen alleen zijn Engelschen; geboren als zoodanig, of ten minste 2 jaar geleden als zoodanig genaturaliseerd en 7 jaar in Engeland woonachtig. Het aantal is onbepaald, in 1910 pl.m. 5500: Men is echter eenigszins op weg het lidmaatschap te monopoliseeren, door alleen toe te laten: 1°. een elk jaar te be-

palen aantal bedienden; 2°. hen, die door een uitgetreden lid of diens erven in zijn plaats worden aanbevolen.

Een wettelijk monopolie hebben de leden niet, een feitelijk wel, wijl zij alleen de beurs mogen bezoeken. Er bestaat wel handel buiten de beurs. Bankiers kunnen geen lid zijn, op twee firma's na, die dit van oudsher zijn.

Een courtagetarief bestaat niet. Over toelating van fondsen beslist het Committee. De wijze van zaken doen wordt beheerscht door de „Rules en Regulations for the conduct of Business on the Stock Exchange”, die het Committee vaststelt of wijzigt.

Het Committee geeft een prijscourant uit, daarnaast worden de tape-koersen uitgegeven door een telegraafmaatschappij.

Op de bekende scheiding in brokers en jobbers, die op de Londensche beurs, aan het zaken doen zijn bijzonder karakter geeft, behoeft hier niet te worden ingegaan, omdat zij voor de regelingsbevoegdheid niet van invloed is. De geheele vrije regeling te Londen vindt haar correctief in de groote macht van het Beursbestuur, dat daardoor krachtig kan optreden, om die maatregelen door te zetten, die voor den goeden gang van zaken worden geëischt.

V. New York.

De bevoegdheid tot wettelijke regeling van het effectenbeurswezen is in de Vereenigde Staten aan de individueele Staten overgelaten. De Effectenbeurs te New York is, evenals die te Londen, eene geheel particuliere instelling, die drieërlei beoogt: 1°. haren leden de noodige ruimte ter beschikking te stellen; 2°. een verhoogd gevoel van handhaving van stand en koopmanseer onder hen te bevorderen; 3°. regelen voor de wijze van zaken doen voor hen vast te stellen.

Het aantal leden is beperkt, zoodat men om lid te worden een seat moet koopen; voorts moet men burger der V.S., minstens 24 jaar oud zijn, en door de Commissie van toelating zijn toegelaten.

De leiding der beurs is in handen van het Governing Committee van pl.m. 42 leden, waarvan elk jaar $\frac{1}{3}$ aftreedt. Dit Committee is bevoegd alle noodige regelingen te treffen. Het vormt inwendig verscheidene subcommissies, die bepaalde zaken regelen.

Er is een courtagetarief, waaraan streng de hand wordt gehouden. De leden der corporatie behoeven zich niet aan hertoelating te onderwerpen. Overigens stemt de organisatie in vele opzichten overeen met die van Londen.

De opgave der koersen van gedane zaken geschiedt door de New York Quotation Company, o.a. rechtstreeks naar de kantoren op de hiervoor aangebrachte tickers. Deze officieuze opgaven vervangen de notering en hieruit wordt van particuliere zijde een prijscourant opgemaakt:

* * *

Wanneer wij een terugblik werpen op de hier besproken buitenlandsche effectenbeurzen, moet de slotsom worden getrokken, dat de regeling van de instelling en de wijze van beheer van geen harer voor ons land past.

Dit komt in hoofdzaak, doordat wij hier in een tweeslachtigen toestand zijn geraakt. Onze wetgeving staat op het standpunt van den Code du Commerce, als in Brussel en Parijs; dat de beurs is eene officieele instelling, door staat of gemeente beheerscht. In de practijk echter heeft de effectenbeurs in ons land zich van dit standpunt losgemaakt en is zij eene particuliere instelling als de Londensche beurs.

Men had hier een soortgelijken toestand kunnen hebben als in Brussel. Wanneer de gemeentebesturen als beheerders der door de gemeenten geëxploiteerde beurzen tijdig hadden ingegrepen en een Beurscomité hadden ingesteld, met opdracht de voor de beurzen en den effectenhandel noodige voorschriften te treffen, en wanneer zij daarbij tevens voor dien

handel voldoende localiteiten en inrichtingen hadden beschikbaar gesteld, dan was het gezag voor deze beurzen overeenkomstig het Wetboek van Koophandel bij het plaatselijk bestuur gebleven.

Thans is het hiervoor te laat. De effectenhandel te Amsterdam heeft de gemeentebours verlaten en daarmede zich aan het gemeentegzag onttrokken. Een wettelijke regeling moet met dien toestand rekening houden.

In het aanhangige ontwerp voor een effectenbeurswet is dit geschied. Deze sluit aan bij den bestaanden toestand, dat de voornaamste effectenbeurs in ons land; die te Amsterdam, evenals die te 's-Gravenhage, is geworden eene particuliere instelling, en zij tracht, haar dit karakter latend, een recht van medespreken voor het publiek gezag in haar beheer te verkrijgen.

v. T. D. B.

NIEUWE BUITENLANDSCHE CREDIETEN.

De ministers van Buitenlandsche Zaken, Financiën en Handel hebben bij de Staten-Generaal een wetsontwerp aanhangig gemaakt tot goedkeuring van de in begin December gesloten financieele overeenkomsten met Engeland, Frankrijk, Italië en den War Trade Board der Vereenigde Staten. De financieele overeenkomsten vormen een uitvloeisel van het algemeene agreement, dat ter vertrouwelijke kennisneming uitsluitend voor de leden ter Griffie is neergelegd.

De financieele regeling, waarvan hieronder een overzicht volgt, legt op ons land een zwaren last. Immers aan Engeland, Frankrijk en Italië zullen credieten worden verleend tot bedragen van niet minder dan onderscheidenlijk f 75-millioen, f 30-millioen en f 18-millioen.

Het aan Engeland te verleenen crediet wordt verstrekt in zes, maandelijksche termijnen, tegen 5 pCt. Engelsche schatkistbiljetten met een looptijd van vijf jaren en luidende in guldens. Hoofdsom en rente zijn vrij van alle Engelsche belastingen. De biljetten worden tegen pari overgenomen. Indien de houders zulks wenschen, zullen de biljetten tusschentijds, mits de wisselkoers op Londen f 12,15 of meer bedraagt, door de Bank of England worden terugbetaald in ponden sterling tegen den koers van f 12 per pond. Hierdoor wordt bereikt, dat bij stijging van onze wisselkoers op Londen boven goudpariteit, de biljetten ter remittering kunnen gebezigd worden. De aflossing zal uiterlijk 31 December 1923 plaats hebben in ponden sterling tegen den koers van f 12 per pond, of in guldens. Mochten de Geassocieerde Regeeringen in gebreke blijven de bepalingen van de economische schikking; na te leven of mocht de Britsche Regeering voor zooveel haar betreft, deze schikking opzeggen of haar in onderling overleg met de Nederlandsche Regeering, beëindigen, dan zal de kredietovereenkomst automatisch buiten werking treden behoudens herleving ingeval de schikking wederom van kracht mocht worden.

De Fransche en Italiaansche credieten worden eveneens verstrekt in zes maandelijksche termijnen tegen een rente van 5 pCt. De credieten worden verleend aan bankengroepen der genoemde landen. De Fransche groep wordt gevormd door het Crédit Lyonnais, het Comptoir National d'Escompte en de Banque de Paris et des Pays-Bas. De banken, welke de Italiaansche groep vormen, zijn nog niet bekend. Intusschen houdt de Italiaansche overeenkomst in, dat het consortium zal bestaan uit de voornaamste Italiaansche banken, onder leiding van de Banca d'Italia:

Als onderpand worden onderscheidenlijk 5 pCt. Fransche en 5 pCt. Italiaansche schatkistbiljetten in guldens gegeven met eene overwaarde van respectievelijk 20 pCt. en 10 pCt. Wat het Fransche crediet betreft, zullen wissels door het consortium worden afgegeven ten beloope van het crediet en onder hoof-

delijke aansprakelijkheid van de leden van het consortium. Het zal uiterlijk 1 April 1922 worden afgelost in guldens of goud. Geschiedt de aflossing niet voor 1 April 1920 doch uiterlijk ultimo Maart 1921, dan zal zij tegen 100½ pCt. plaats vinden. Bij aflossing na laatstgenoemden datum zal 101 pCt. verschuldigd zijn. De verplichting tot credietverleening houdt op indien de Geassocieerde Regeeringen in gebreke blijven de bepalingen van de economische schikking na te leven en indien de Britsche of de Fransche Regeering de uitvoering van de schikking beëindigt.

Voor het Italiaansche crediet zal het consortium promessen in guldens ten beloope van het crediet uitgeven. Het crediet is uiterlijk aflosbaar 31 December 1921. Geschiedt de aflossing niet vóór of op 1 April 1920, dan zal, te rekenen van dien datum, boven de rente een bedrag verschuldigd zijn naar den maatstaf van ½ pct. per jaar. De verplichting tot kredietverstrekking houdt op indien de Geassocieerde Regeeringen in gebreke blijven de bepalingen van de economische schikking na te leven totdat de gerezen moeilijkheden zijn opgeheven. Bovendien houdt die verplichting op indien die schikking buiten werking wordt gesteld. De Italiaansche banken zijn voor het geheel aansprakelijk voor rentebetaling en aflossing.

De Amerikaansche regeling daarentegen draagt een ander karakter. Zij strekt niet tot het verlenen van krediet doch tot de wederzijdsche beschikbaarstelling door beide landen van betaalmiddelen in hun eigen valuta. Deze beschikbaarstelling geschiedt op de volgende wijze. Nederland stelt hier te lande of in de Nederlandsche Koloniën guldens ter beschikking van Amerika tot een gemiddeld bedrag van ten hoogste f 20 millioen voor elke twee achtereenvolgende maanden van het tijdvak, waarvoor de algemeene economische schikking tusschen beide landen van kracht is, derhalve tot een maximum van f 120 millioen. Hiertegenover stelt Amerika daar te lande ter beschikking van Nederland gelijke bedragen in dollars tegen de goudpariteit.

De financiering dezer credieten heeft bij de Regeering een punt van ernstige overweging uitgemaakt. De Memorie bespreekt in de eerste plaats de vraag, in hoever het mogelijk zal zijn belanghebbenden te nopen een deel van het buitenlandsche vredietpapier rechtstreeks over te nemen. „Hiervoor zouden — aldus de Memorie van Toelichting — in aanmerking kunnen komen de reeders en de lichamen en personen, die in de eerstkomende tijden wellicht belangrijke hoeveelheden goederen aan de geassocieerde landen zullen leveren. De Regeering is tot de slotsom gekomen, dat dwang, gesteld deze ware mogelijk, geen aanbeveling zou verdienen. Voorop sta, dat de schikking, waarvan de financieele regelingen een onderdeel vormen, uitsluitend in het algemeen belang werd gesloten. Dat ook particuliere belangen, meer bepaaldelijk van hen, die vorderingen op de hierbedoelde landen bezitten of in de naaste toekomst zullen verkrijgen, door de transacties en de daarmee beoogde stijging van den wisselkoers wellicht gediend zullen worden, valt niet te ontkennen. Deze omstandigheden kan echter, naar de meening der Regeering, geen aanleiding opleveren voor het oefenen van den hierboven bedoelden dwang. Ten aanzien van tal van overheidsmaatregelen geldt, dat zij niet slechts het op den voorgrond tredend algemeen belang bevorderen, doch, als bijkomstig en niet bedoeld gevolg, tevens in meerdere of mindere mate aan particuliere belangen ten goede komen. Het is veelal niet mogelijk, ook slechts bij benadering de in de laatste plaats bedoelde werking der getroffen maatregelen te waardeeren. Zulks geldt ook in dit geval. Reeds aanstonds valt niet te voorspellen in hoeverre de getroffen regelingen stijging van de wisselkoers op de geassocieerde landen zullen medebrengen.

Evenmin kan met voldoende nauwkeurigheid worden vastgesteld wie als belanghebbenden in dezen zijn

aan te merken en in welke mate hunne belangen door de transacties zullen gediend worden. Voor een billijke regeling ontbreken de noodige gegevens ten eenenmale. Doch ook afgescheiden van de practische uitvoerbaarheid is de Regeering van meening, dat het allerminst wenschelijk ware, particuliere bedrijven te noodzaken een deel hunner beschikbare middelen op langen termijn vast te leggen. Zij acht het van groot gewicht en van algemeen belang, dat de Nederlandsche en koloniale ondernemingen niet belemmerd worden in haar streven zich zoo sterk mogelijk toe te rusten teneinde aan de zekerheid te verwachten krachtige internationale concurrentie het hoofd te kunnen bieden. Het ware met dit standpunt kwalijk te rijmen, indien onze bankinstellingen, scheepvaartondernemingen en cultuurmaatschappijen werden gedwongen, een deel der middelen, welke zij voor het voeren en ontwikkelen harer bedrijven behoeven, voor geruimen tijd vast te leggen.

Het vorenstaande neemt uit den aard der zaak niet weg, dat de Regeering op medewerking van de zijde der zoeven genoemde lichamen voor de financiering van de verleende kredieten ten eerste prijs stelt en ook niet zal nalaten hiervan te doen blijken.”

De Regeering stelt zich in verband met een en ander voor de financiering in hoofdzaak te doen geschieden door beleening bij de Nederlandsche Bank en door de uitgifte van obligaties ad hoc, in beide gevallen door de tusschenkomst van de N. U. M. Aan de Nederlandsche Bank zal voor mogelijke verliezen eene Staatsgarantie gegeven worden, iets waartegen bij de thans aanvaarde winstverdeling der Bank geen bezwaar kan bestaan.

De uit te geven obligaties zullen bestaan in schatkistbiljetten.

„De adviseurs der Regeering zijn — aldus de Memorie — zonder uitzondering van meening, dat van eene plaatsing van door den Staat gewaarborgde 5 pcts. N. U. M.-obligatiën tegen pari, voor zover hieromtrent thans een oordeel kan gevormd worden, tot het belangrijke, benodigde bedrag geen sprake zal kunnen zijn. Deze meening is reeds aanstonds gegrond op den langen looptijd der kredieten, waarmede die der obligatiën zou moeten overeenstemmen, wil de maatschappij in staat zijn uit het provenu der kredieten hare schuldbrieven af te lossen. Maar ook afgescheiden hiervan, geven de deskundigen aan eene plaatsing van Staatsschuldbrieven de voorkeur. Voor den Staat geldt het bezwaar van den looptijd in veel mindere mate. Hoewel ook bij het volgen van dezen weg getracht zal moeten worden zoveel mogelijk overeenstemming te verkrijgen tusschen den duur der kredieten en dien der schuldbrieven, verkeert de Staat in het hierbesproken opzicht in gunstiger conditie dan de maatschappij. Hij zal gemakkelijker het juiste tijdstip voor eene uitgifte van schatkistpapier op langeren termijn kunnen kiezen. In afwachting van dat tijdstip, zal hij de noodige gelden door de plaatsing hetzij bij de Nederlandsche Bank hetzij bij het publiek van schatkistpapier met korten looptijd kunnen vinden. Kortom, de Staat zal zich beter dan de N. U. M. aan de omstandigheden van het oogenblik kunnen aanpassen.”

In verband hiermede is noodig een wijziging in de bestaande wettelijke bepalingen nopens de uitgifte van schatkistbiljetten, teneinde deze, wier looptijd thans tot één jaar beperkt is, ook voor vijf jaren te kunnen uitgeven, terwijl tegelijkertijd de mogelijkheid geschapen wordt de biljetten beneden pari te emitteeren.

Voor de uitvoering der met Amerika gesloten overeenkomst zal van de tusschenkomst der Nederlandsche Bank gebruik worden gemaakt.

Ten slotte wordt in het wetsontwerp mogelijk gemaakt van de op grond van het agreement in te voeren goederen een matige risicopremie te heffen. „Hierbij is uitgegaan van de overweging, dat de voorwaarden

onder welke de kredieten verstrekt worden, medebrengen, dat vermoedelijk hier te lande de voor de financiering benodigde gelden niet zonder verlies verkregen zullen kunnen worden. In deze risico ligt derhalve feitelijk een deel verscholen van den prijs, dien de goederen, welke uit hoofde van de economische schikking worden ingevoerd, ons land kosten. Met het oog hierop acht de Regeering het rationeel, dat het Rijk, dat deze risico loopt, de hierbedoelde indirecte prijsverhoging tot uitdrukking brengt in de voorgenomen heffing."

De heffing dezer gelden zal geschieden door tusschenkomst van de N.O.T.

DE THEEVOORZIENING IN NEDERLAND.

Naar aanleiding van het stuk onder bovenstaand hoofd in ons vorig nummer schrijft men ons nog, onder de opmerking, dat deze beschouwingen uiteraard na het vrijgeven van de thee niet geheel actueel zijn:

In den laatsten tijd wordt in de dagbladen een ware strijd gevoerd omtrent de vraag of Nederland thee zal aanvoeren van Londen, teneinde in het directe dringende thee-tekort hier te lande te voorzien dan wel, of de consumenten rustig zullen moeten afwachten, totdat de aanvoeren per s.s. „Tabanan", „Dardanus" en „Rembrandt" zullen zijn binnengekomen met ladingen thee, die gezamenlijk voor de bevolking nauwelijks 3 ons per hoofd omvatten. (Voor eene distributie van 1 ons zijn 12.000 Kn. thee noodig). Deze aanvoeren blijven dus voorshands onvoldoende.

De bestaande maximumprijs van gemiddeld 84 cts. (eerste-handsprijs in Entrepôt) is werkelijk hoog genoeg en werd in September 1917 vastgesteld, gewettigd door den toen heerschenden oorlogstoestand, met alle risico's aan den import van artikelen van overzee verbonden.

Thans, waar Java-thee in Nederland tegen een dooréénprijs van zegge hoogstens 64 cents in Entrepôt kan worden aangevoerd, bestaat er allerminst eenige reden om den bestaanden maximumprijs te verhoogen en de Minister van Landbouw, Handel en Nijverheid heeft zich dus wel terecht tegen elke verhoging van dezen maximumprijs verzet. Intusschen worden de hoeveelheden thee, welke de Engelsche food-controller voor export wil vrijlaten, zóódanig gelimiteerd, dat de dooréénprijs voor goede kwaliteit ongeveer 15 cents per ½ K.G. boven den bestaanden maximumprijs in Nederland geleverd, calculeert.

De vraag, die zich ten slotte voordoet, blijft of deze Engelsche thee ter voorziening in het bestaande tekort geweerd, dan wel zoo spoedig mogelijk ingevoerd dient te worden — zonder préjudice van den vigerenden maximumprijs.

Deze vraag had coulant in diër voege kunnen worden beantwoord, dat voor Java-thee een dooréénprijs van 74 cts. per ½ K.G. en voor Engelsche thee een dito prijs van 99 cts. per ½ K.G. „tijdelijk" had kunnen worden vastgesteld.

De handel had alsdan de beschikking dienen te verkrijgen van 2 deelen Engelsche thee ad 99 cts. per ½ K.G. en 3 deelen Java-thee ad 74 cts. per ½ K.G., hetgeen dooréén aldus 84 cts., zijnde de tegenwoordige maximumprijs zou calculeeren.

Op deze wijze waren de Java-thee-belangen evenmin geschaad, aangezien de te verwachten lagere vrachten zeer zeker den Java-thee-producent behalve eene winst van 74 min 64 = 10 cents per ½ K.G., eene extra winst van 5 à 8 cts. zouden laten.

Zoodra de aanvoeren van Java-thee voldoende voor de consumptie worden geacht, had men van Londen ook geen enkele kist meer behoeven aan te voeren.

Ten slotte nog een enkel woord omtrent de wijze van veilen in Amsterdam; zulks in verband met de beschouwing hierover in het nummer der E. S. B. van 22 Januari.

De handel, resp. het meleeren en distribueeren van thee berust voor het overgrootste gedeelte bij de Theepakkers, die op grond van de zeer scherpe concurrentie hun thee-inkopen dáár moeten doen, waar het goedkoopst geveild, of wel verhandeld wordt. Een tegenzin tegen de veilingen hier te lande bestaat bij hen niet. Alleen de handel heeft een beslist tegenzin tegen de Amsterdamsche thee-veilingen, omdat daarin voor dien handel geen plaats is. Deze tusschenhandel is dus aangewezen op China-thee-importen of wel thee van Londen aangevoerd. Zij tracht deze thee zooveel mogelijk bij den winkelier te plaatsen en boycot de Java-thee ex veiling, met alle haar ten dienste staande middelen.

Deze tusschenhandel heeft zich gedurende den oorlog georganiseerd (ook op financieel gebied) om zich door directen import van de Amsterdamsche veilingen geheel en al onafhankelijk te maken.

Wil men dezen tusschenhandel voor de veilingen winnen, dan kan dit geschieden door b.v. geheele facturen bijéén of groote pakkingen te veilen. De Thee-producenten-Vereeniging te Amsterdam zal deze vraag spoedig onder de oogen dienen te zien en eene juiste oplossing zou zeer toe te juichen zijn, omdat tot den wederopbouw der Amsterdamsche Theemarkt ten slotte allen zullen hebben mede te werken.

Rotterdam, Januari 1919.

WERELDGOUDDVOORRAAD EN BILJETTEN-CIRCULATIE.

De bekende statisticus Joseph Kitchin geeft de volgende cijfers der goudvoorraden in millioenen pond sterling:

	Ult. 1913	Ult. Juni 1918	
Bij circulatiebanken (V. S. uitgezonderd)	736	1107	+ 371
Bij circulatiebanken en schatkist der V.S.	266	520	+ 254
Bij particuliere banken en publiek	593	283	- 310
Totaal (uitgezonderd Indië en Egypte)	1595	1910	+ 315
waarvan in de V.S.	396	633	+ 237

Een bevestiging van deze cijfers geeft de Statist van 2 November 1918, die, Rusland uitzonderende, het bovenstaande met 625 millioen berekende plus der circulatiebanken, op 602 millioen taxeert.

Interessant in deze cijfers is: 1°. de verplaatsing van goud in circulatie bij het publiek naar de circulatiebanken; 2°. de groote toename in de V.S. Van den voor den wereldhandel beschikbaren voorraad van 1627 millioen bezitten de V.S. 520 millioen, d.i. 32 pCt.; 3°. de afname van het goud in circulatie bij het publiek, dat nu nog slechts 15 pCt. van den totalen voorraad bezit; 85 pCt. dus dient den wereldhandel tegen 63 pCt. op ult. 1913, een geweldige verbetering, het gevolg van oorlogsmaatregelen en van het veldwinnen van gezonde economische denkbeelden onder het publiek, voornamelijk in de V.S., Engeland en Duitschland. In ons land waren we al lang zoo verstandig.

De goudproductie bedroeg in	1914	93 mill.
	1915	96 „
	1916	94 „
	1917	89 „
Totaal	372	mill.

volgens de cijfers der Gold Producers. (De cijfers van de U.S.-Mint zijn iets lager, die van het tijdschrift „Mineral Industry" iets hooger.)

Van de toename bij de banken van 625 mill. zou dus 372 mill. door de productie en 253 mill. door de publieke circulatie geleverd zijn. Daar Kitchin dit laatste cijfer op 283 mill. berekent, is 30 millioen vermoedelijk naar Indië en Egypte geëxporteerd.

Thans de circulatie van bankpapier:

De Times taxeert de circulatie van Engeland,

Frankrijk, Duitsland, Italië, Japan, Spanje, Holland, Zwitserland, Denemarken, Zweden, Noorwegen thans op £ 3459 mill.; die der V.S. bedraagt thans £ 541 mill. Dit cijfer, bij dat der Times gevoegd, geeft een totaal van £ 4000 mill. Laatstgenoemd bedrag is vermoedelijk te laag door het niet in aanmerking nemen van Darlehenskassenscheine en dergelijke. Ook de deposito's zijn buiten rekening gelaten. Aan den anderen kant wordt het eenigszins bevestigd door eene opgave van de National City Bank, die den omloop in de 40 voornaamste landen op \$ 24.660 mill. berekent, tegen \$ 13.680 mill. in 1913, dus eene toename van \$ 10.980 mill., waarvan ongedekt \$ 13.500 mill. en \$ 2800 mill., dus eene toename van \$ 10.700 mill.

Bovengenoemd cijfer van £ 4000 mill. geeft dus ruwweg genomen, de circulatie van de landen, welke een beschikbare goudreserve van £ 1627 mill. bezitten.

Deze verhouding is zeer bevredigend en blijft dat, ook al zou de circulatie op het oogenblik £ 6000 mill. bedragen. Deze goudreserve loopt uiteen van ca. 60 pCt. in de V.S. en Holland tot een minimum bedrag in sommige der oorlogvoerende landen, en van eenigszins meer gelijkmatige verdeling zal de eerste jaren geen sprake zijn.

Neemt men echter in aanmerking: 1°. dat de bestaande goudreserve niet door afvloeiing in 't publiek verminderen zal; 2°. dat de productie de eerste jaren ca. £ 85 mill. per jaar bedragen zal en voor het grootste gedeelte de reserve gaat versterken; 3°. dat een sterke afname der circulatie verwacht mag worden, dan is de verwachting gerechtvaardigd, dat de rijke landen spoedig een hoog reserve-percentages zullen bezitten en dat dus binnen niet te langen tijd geen bezwaar meer tegen goudtoevoer aan de circulatiebanken der armere landen bestaan zal.

Het is verleidelijk deze voorspelling uit te werken, wat herstel van bankwezen, wisselkoersen, verkeer en welvaart betreft, doch daarop hebben zooveel thans nog onbekende factoren invloed, bijv. belastingen, loonen, productieverbetering, spaarzaamheid, loop der prijzen, valutaleeningen, enz., dat die uitwerking te speculatief zoude zijn.

Wel kan men zeggen, dat het aan het goud niet liggen zal, om de met 1897 aangevangen reeks vette jaren na een door de verspilling van den oorlog noodzakelijk geworden inzinking, krachtig voort te zetten, en evenmin aan de centrale bankpolitiek der groote naties, welke thans enorm versterkt is door het Federal Reserve system in de V.S.

Wellicht zullen nadere statistische opgaven spoedig gelegenheid geven bovenstaande cijfers bij te werken.

I. D. B.

BRAZILIE.

Na in nummer 158 aan het verslag van de Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika (vierde boekjaar 1917-'18) een en ander ontleend te hebben betreffende Argentinië, volgt hier nog uit dezelfde bron iets over Brazilië.

Reeds waren in April 1917 de diplomatieke en handelsbetrekkingen met Duitsland, tengevolge van den verscherpten duikbootenoorlog, afgebroken en in het eind van Juni was, na verdere torpedeering van eenige Braziliaansche koopvaardij-schepen de neutraliteit herroepen ten gunste der Geallieerden; toen in October wederom een Braziliaansch schip getorpedeerd en de commandant gevangen genomen werd, beschouwde de Braziliaansche Regeering dit als een oorlogsdaad van de zijde van Duitsland. In de Congreszitting van 25 October 1917 werd dan ook de oorlogstoestand met Duitsland erkend en afgekondigd.

Als gevolg daarvan werd in eenige kuststaten, waaronder Rio de Janeiro, de staat van beleg afgekondigd, de censuur werd ingesteld op de dagbladen, de correspondentie en de telegrammen en speciale passen werden geëischt voor vreemdelingen, die

zich van hunne standplaats wilden verwijderen. Voorts werd overgegaan tot het sluiten van de Duitsche banken, die echter later weder geopend werden onder onmiddellijk toezicht van een regeeringsambtenaar, terwijl contrôle ingesteld werd op de buitenlandsche wissel-transacties van alle nationale en buitenlandsche banken door eene dagelijksche opgave van hare operaties aan het Ministerie van Financiën. Ten slotte werden maatregelen genomen tot verhooging van de weerbaarheid van land- en zeemacht en een Braziliaansch eskader werd uitgezonden om op te treden in samenwerking met de Vloot der Geallieerden.

In de eerste dagen van Maart werden de verkiezingen gehouden voor het nieuwe presidentschap. Tot president werd gekozen de officieele candidaat der Regeering, de heer Francisco de Paula Rodrigues Alves, staatsraad van Sao Paulo, die reeds in de jaren 1902/'06 als president der Republiek eene groote reputatie verworven heeft en tot vice-president de heer Delphim Moreira da Costa Ribeiro, de tegenwoordige bekwame president van den staat Minas Geraes. Op 5 Juni had de officieele aanstelling van den nieuwen president plaats, terwijl het ambt op 15 November door hem werd aanvaard.

Z.Exc. de heer Wenceslau Braz Pereira Gomez, de tegenwoordige president der Republiek opende op 3 Mei 1918 voor de laatste maal het Congres, bij welke gelegenheid hij een overzicht heeft gegeven van hetgeen door de Regeering is volbracht gedurende zijn presidentschap, dat hij op 15 November 1914 had aanvaard. In het kort samengevat volgen hier de voornaamste punten, door Z.Exc. in herinnering gebracht: sterke vermindering der uitgaven; afwikkeling van een aantal voor het Gouvernement onereuze contracten; hervatting van de regelmatige betaling van den dienst der buitenlandsche schuld; verbetering in de koersen der staatsfondsen, welke gedeeltelijk het gevolg was van de regeeringsmaatregelen; bevordering en bescherming van de nationale nijverheid; meer grondige ontginning van de steenkolenbeddingen en het leggen van den grondslag voor de ijzerindustrie; inwerkingtreding (op 1 Januari 1917) van het Burgerlijk Wetboek (Codigo Civil); regeling van diverse binnenlandsche kwesties, o.a. van het eeuwenoude grensgeschil tusschen de staten Parana en Santa Catharina en onderdrukking van de onlusten in Matto Grosso, terwijl ook verschillende malen met goed gevolg bemiddeling werd verleend in conflicten tusschen werkgevers en werknemers; herziening van de kieswet; verbetering van het onderwijs; bescherming van den landbouw; vooral in het Noorden tegen de gevaren van de droogte; verhooging van de weerbaarheid van land- en zeemacht in verband met den internationalen toestand.

In een volgende paragraaf leest men, dat nadien de export van goud en andere edele metalen verboden was, het Gouvernement eene overeenkomst aanging met de twee belangrijkste goudproduceerende mijnmaatschappijen, de Sao Jao d'El Rey Gold Mining Company en de Ouro Preto Gold Mining Company, waarbij het zich van de geheele productie dier beide maatschappijen, ongeveer 12.000 contos per jaar behalpende, verzekerde, tegen betaling in Londen. Het plan is, dit goud in den Thesouro Nacional te deponeren ter versterking van het garantie-fonds, dat bestemd is om als onderpand te dienen voor de uitgiften van papiergeld. In dit verband is het ook interessant de aandacht te vestigen op het decreet van 10 April 1918, waarbij bepaald wordt, dat tot een bedrag van 60.000 contos aan biljetten der Caixa de Conversao ingetrokken zullen worden tegen uitgifte van een gelijk bedrag aan muntbiljetten. Het goud, dat zich als onderpand voor eerstgenoemde biljetten in de Caixa bevond, zou dan eveneens worden gebruikt tot verhooging van het bovengenoemde garantiefonds en dus mede dienen tot dekking van het papiergeld

in het algemeen en niet slechts van de biljetten der conversiekas, die door dezen maatregel (gedeeltelijk) vervallen.

Eene buitengewoon belangrijke overeenkomst werd in het einde van het jaar 1917 met het Fransche Gouvernement gesloten. Dertig van de Duitse schepen, te zamen metende 250.000 ton deadweight, welke door de Braziliaansche Regeering in gebruik waren genomen, werden daarbij aan Frankrijk verhuurd voor de som van 110 miljoen francs onder verplichting van Fransche zijde, dat deze schepen tot het einde van het contract (31 Maart 1919) zooveel mogelijk reizen tusschen Frankrijk en Brazilië zullen volbrengen. Verder verbond Frankrijk zich om twee miljoen balen koffie te koopen en nog voor een bedrag van 100 miljoen francs aan andere producten van Brazilië over te nemen, gedurende den loop van het contract. Eerst in de maand April werd de overeenkomst door de Fransche Regeering geratificeerd en kort daarop het verschuldigde bedrag ter beschikking van het Braziliaansche Gouvernement gesteld.

Ondanks de steeds schaarscher wordende scheepsgelegenheid was de totale omzet van den buitenlandischen handel van Brazilië, uitgedrukt in sterling, niet onbelangrijk grooter dan die van het jaar 1916. Al was er dan ook quantitatief een achteruitgang te bespeuren, dit werd meer dan gecompenseerd door de zooveel hogere prijzen.

De totale import vermeerderde van £ 40.369.000 in 1916 tot £ 44.510.000 in 1917, of eene toename van £ 4.141.000, terwijl de overeenkomstige cijfers van den export £ 55.010.000 en £ 59.875.000 bedroegen, dus eene vermeerdering van £ 4.865.000. Het excess van uitvoer over invoer bedroeg in 1917 £ 15.365.000, tegen £ 14.641.000 in 1916.

Het jaar 1918 zette echter veel minder goed in. Het eerste kwartaal toonde een zeer belangrijken achteruitgang aan, die voornamelijk toegeschreven wordt aan transportmoeilijkheden. Eerst in de maand April begon weder eene verbetering in te treden, doch de scheepsgelegenheid blijft onregelmatig en onvoldoende.

Reeds in een vorig jaarverslag kon de bank melding maken van de verandering, die er in den laatsten tijd ontstaan is in de onderlinge verhouding tusschen de diverse uitvoerproducten.

Koffie was en is nog steeds het voornaamste exportartikel, doch vergelijkt men de totale waarde van de geëxporteerde koffie (uitgedrukt in sterling) in de jaren 1915, 1916, 1917 en het eerste kwartaal van 1918, dan komt men tot de verrassende ontdekking, dat die in het eerstgenoemde jaar nog 60,7 pCt. van den totalen uitvoer bedroeg, in het volgende jaar 53,2 pCt., in 1917 slechts 38,7 pCt., om in het eerste kwartaal van 1918 tot 29,4 pCt. gedaald te zijn.

De vooruitzichten voor den oogst 1917/18, die bovendien nog exceptioneel groot was — ruim 16 miljoen balen tegen 11,9 miljoen het vorige oogstjaar — waren dan ook verre van rooskleurig en het is zeker voor een groot deel te danken aan het tijdig ingrijpen van de Regeering, dat aan de dreigende crisis met zulk goed gevolg het hoofd geboden is. De valorisatie werd inderdaad en met goed gevolg toegepast. In 1918 werd de toestand aanmerkelijk beter. De hiervoor genoemde overeenkomst met Frankrijk, waarbij dat land zich verplichtte tot den aankoop van twee miljoen balen koffie van den ouden oogst (1917/18), het weder openstellen van de markt van Havre voor koffie, ook andere dan die krachtens de overeenkomst gekocht enz. hebben medegewerkt tot het vaster maken der prijzen. De volgende oogst wordt geschat op pl.m. 8 miljoen balen.

Juist in het eindé van de maand Juni 1918 kwamen uit het binnenland berichten van buitengewoon felle koude, die groote schade aan de planten berokkende. In sommige streken zijn, naar verluidt, alle

planten van 1 tot 4 jaar bevroren. Men vermoedt, dat de schade door deze vorsten, aan den overigen's zéér hoog geschatten oogst 1919/'20 aangebracht, ongeveer 30 pCt. zal bedragen, hetgeen ook medewerkt, om de prijzen te doen rijzen.

Rubber heeft eene moeilijke periode doorgemaakt, zóó zelfs, dat eene ingrijping van gouvernementswege, door middel van valorisatie op de wijze als dat voor de koffie is toegepast, noodzakelijk werd geacht.

Voor mangaanerts is 1917 eveneens een record-jaar geworden; geëxporteerd werden 532.855 ton met eene waarde van Rs. 57:284:015\$000 tegen 503.130 ton met eene waarde van Rs. 29:503:973\$000 in 1916, uit welke cijfers duidelijk de enorme stijging in den prijs valt te constateeren. In het begin van 1918 ontstond er echter eene belangrijke vermindering in den export, tengevolge van transportmoeilijkheden op de lijnen van den Centraal-Spoorweg, die toegeschreven werden aan gebrek aan steenkolen. Met Noord-Amerika, verreweg de voornaamste afnemer van dit artikel, tracht men evenwel tot eene overeenkomst te geraken voor den geregelden aanvoer van steenkool, waartegenover Brazilië zich verplicht geene verdere hinderpalen aan het vervoer van mangaanerts in den weg te leggen.

De nationale nijverheid neemt bij voortduring een enorme vlucht, profijt trekkende van de oorlogsomstandigheden, die den import groote belemmeringen in den weg leggen. De staat Sao Paulo, die op nijverheidsgebied aan de spits gaat, gaf een denkbeeld van de groote ontwikkeling van zijn fabriekswezen op eene industrieele tentoonstelling, die op ultimo September 1917 geopend werd. Wat daar te zien was, gaf een indruk van de hoogst belangrijke vorderingen, die in de laatste jaren niet alleen in de verscheidenheid, doch ook in de kwaliteit van de diverse artikelen gemaakt zijn. Op velerlei gebied behoeft het nationale product volstrekt niet meer voor het buitenlandsche onder te doen, hetgeen een waarborg schijnt, dat die industrieën zich ook na terugkeer van de normale omstandigheden zullen kunnen handhaven.

In de eerste plaats mogen wel de weverijen genoemd worden. Eene tentoonstelling van Braziliaansche weefgoederen, voor korten tijd te Buenos Aires gehouden, was een groot succes. Ongelukkig hebben alle fabrieken zoo veel loopende orders, dat zij aan de vele aanvragen, die spoedig daarop van Argentijnsche zijde toestroomden, vooreerst niet kunnen voldoen.

Naast de genoemde weverijen, waarvan ook Rio de Janeiro er verschillende zeer belangrijke bezit, vindt men in den staat Sao Paulo nog zeer vele andere fabrieken; de grootste aantallen vertegenwoordigen fabrieken van voedingsmiddelen en dranken, wagens, zadels en tuigen, meubels, sloten, dakpannen enz. en hoeden.

OVER DEN 8-URENDAG EN HET WETS-ONTWERP SCHAPER.

In het artikel van den heer C. F. Stork in het vorig nummer zijn nog eenige belangrijke wijzigingen aan te brengen die, daar de gecorrigeerde proef van het artikel niet intijds werd terugontvangen, tot ons leedwezen niet meer konden worden uitgevoerd.

Aan het slot van 3°. op pag. 78 late men nog volgen:

„Wil men dit laatste werkelijk doen, dan dient vastgesteld te worden, dat in bepaalde industrieën onder, met de arbeidsinspectie te regelen, bepaalde omstandigheden in twee ploegen, ieder met een werktijd van hoogstens 8 uur, mag gewerkt worden, welke werktijden door één schafttijd van minstens ½ uur moeten onderbroken worden. Deze schafttijden zijn, blijkens de ervaring, voor de abnormale tijdperken van den dag, waarop de arbeid geschiedt, voldoende. Men behoeft deze werkmethode niet extra-bezwaarlijk te maken, daar de fabrikant toch verhoogde loonen moet betalen.”

Aan het slot van 4°. op pag. 79 leze men, in stede van de laatste drie regels:

„Voor deze ploegenindecijling geldt evenals voor het tweeploegenstelsel, dat een onderbreking van iederen werktijd met ½ uur voldoende geacht kan worden. Wel zoude de wet kunnen bepalen, dat bij de toepassing van dit stelsel bij de werkplaats een eettegelegenheid moet wezen, ten genoegen der arbeidsinspectie ingericht.”

Voorts moet gelezen worden (pag. 78, 1e kolom): „In de machinefabriek mijner firma wordt als 48-urige arbeidsweek gewerkt van 7.30 uur tot 12 uur en van 1.30 uur tot 5.45 uur; des Zaterdag van 7.30 uur tot 11.45 uur.”

Ten slotte vervalt de noot op pag. 78.

INDEX-CIJFERS.

Mocht het totale index-cijfer over de maand November nog maar een geringe daling boeken, over de maand December is deze met 118 punten vrij aanzienlijk geweest. Het percentueele cijfer liep van 282,6 tot 277,0 terug en komt daarmee weer op het niveau van Juni van dit jaar. Het absolute cijfer bedraagt thans 6094 tegen 2565 aan den vooravond van den oorlog. De gebruikelijke tabel volgt hier.

Data	Granen en vlesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen index-cijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October „	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
1 Januari 1915	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
1 April „	840	427	597	644	797	3305	150,2
1 Juli „	818	428	601	624	779	3250	147,7
1 October „	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,0
1 Januari 1916	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
1 April „	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
1 Juli „	989	520	794	895	1015	4213	191,5
1 October „	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
1 Januari 1917	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
Einde Jan. „	1310	561	1137	825½	1119½	4953	225,1
„ Febr. „	1312½	581½	1189	829½	1159½	5072	230,5
„ Mrt. „	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
„ April „	1362	642	1240	842	1293	5379	244,5
„ Mei „	1376½	648	1261½	839½	1286½	5412	246,0
„ Juni „	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
„ Juli „	1333½	607	1512	840	1296½	5589	254,4
„ Aug. „	1342	670	1504½	830	1311½	5658	257,1
„ Sept. „	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
„ Oct. „	1226½	724	1575½	824	1351	5701	259,1
„ Nov. „	1236½	679	1660½	848	1344	5768	262,2
„ Dec. „	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	265,7
„ Jan. 1918	1221½	686	1719½	829	1329	5785	262,9
„ Febr. „	1235	693	1733	838	1319	5818	264,4
„ Mrt. „	1238	697	1777	836	1319	5867	266,6
„ April „	1244	744½	1760	850	1342½	5941	270,0
„ Mei „	1247	777½	1773½	849	1369	6016	273,4
„ Juni „	1274	777½	1811½	861½	1380½	6105	277,5
„ Juli „	1274	777½	1808	889½	1379	6128	278,5
„ Aug. „	1287½	775	1920	889½	1395	6267	284,8
„ Sept. „	1246½	779½	1929	889	1394	6238	283,5
„ Oct. „	1271	780	1889	878½	1391½	6210	282,6
„ Nov. „	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. „	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0

Uit de cijfers blijkt — naar „The Economist” opmerkt — dat de prijzen der voedingsmiddelen nog steeds stijgende zijn, ofschoon zij in doorsnede toch nog ver van de zeer hoge prijzen staan, welke gorden in het voorjaar en den zomer van 1917 en destijds door regeeringsingrijpen naar omlaag werden gebracht. Op de textielmarkt viel een vrij scherpe daling in de garen- en wolprijzen waar te nemen, terwijl ook de grondstofprijzen afbrokkelden. Ook tin- en koperprijzen zonken belangrijk. In de groep

diversen is de daling toe te schrijven aan het verloop der rubber- en petroleum-prijzen.

Het absolute index-cijfer bereikte — gaat „The Economist” voort — zijn maximum in Augustus 1918; sindsdien is de daling ingetreden. Deze daling maakt, dat de netto-stijging over 1918 niet zoo groot is geweest als de vorige jaren. Ter vergelijking nemen wij de volgende tabel over.

Einde van:	Granen en vlesch	Andere voedingsmiddelen	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565
Dec. 1914	714	414½	509	476	686½	2800
Juni 1915	818	428	601	624	779	3250
Dec. 1915	897	446	731	711½	848½	3634
Juni 1916	989	520	794	895	1015	4213
Dec. 1916	1294	553	1124½	824½	1112	4908
Juni 1917	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646
Dec. 1917	1286½	686	1884½	839½	1348½	5845
Juni 1918	1274	777½	1811½	861½	1380½	6105
Dec. 1918	1303	782½	1805½	816	1337	6094

Het halfjaar, dat achter ons ligt, is de eerste periode van zes maanden geweest, die een inzinking van het totaalcijfer heeft meegebracht. Slechts niet noodzakelijke levensmiddelen bereikten hun hoogste punt tegen het einde van 1918. Van December 1915 tot 1917 was de stijging in elke periode verbazingwekkend. Ofschoon het cijfer der weefstoffen van 1811½ op 1805½ daalde, moet vermeld worden, dat het tusschentijds, namelijk einde September, tot 1929 gestegen was.

De marktnotering van eenige belangrijke artikelen over de 6 laatste jaren laten wij hier volgen.

	Einde van:						+ of — sinds 1917
	1913	1914	1915	1916	1917	1918	
Katoen (middl.)	7.14 d.	4.47 d.	7.75 d.	10.64 d.	23.02 d.	22.20 d.	-0.62 d.
„ (32's tw.)	10½ d.	7½ d.	12 d.	17 d.	37 d.	41 d.	+ 4½ d.
Hennepe (Man.a)	£ 26½	£ 26	£ 47	£ 60	£ 85	£ 100	+ £ 15
Zijde (Canton)	12/6	11/6	14/6	24/	25/	25/	+ 1/
Vlas	£ 32½	nom.	nom.	£ 94	£ 147	£ 177	+ £ 30
Cleveland (ruw ijzer No. 3)	50/6	54/	78/	87/6	95/	95/	—
Stalen rails	130/	127/6	220/	225/	217/6	217/6	—
Koper (Stand.)	£ 64	£ 57	£ 86½	£ 138½	£ 110½	£ 112	+ £ 1½
Tin	£ 167½	£ 144½	£ 168	£ 178½	£ 294	£ 236	+ £ 58
Lood (Engelsch)	£ 18½	£ 19½	£ 30½	£ 32½	£ 30	£ 30	+ £ 7½
Talk	34/	30/6	44/6	50/6	72/	88/6	+ 16/6
Petroleum	8½ d.	8½ d.	10 d.	13½ d.	19½ d.	16½ d.	+ 3 d.
Tarwe	31/	43/3	54/9	74/10	71/1	72½	+ 1/2
Gerst	25/10	29/9	47/5	67/5	57/7	62/3	+ 4/8
Haver	18/4	25/11	30/	47/4	44/2	50/6	+ 6/4
Schapenvlesch (prime)	7/4	6/10	7/6	10/8	14/	9/6	—
Suiker (W.-Ind.)	11/6	8/3	27/9	41/10	40/6	55/6	+ 11/
Thee	5 d.	6½ d.	7½ d.	8 d.	15 d.	16 d.	+ 1 d.
Rijst	7/7½	12/6	14/7½	20/	26/3	26/3	—

1) vreemd lood 2) granulated 3) gebroken

In de meeste gevallen waren verschillende noteringen herhaalde malen hooger gedurende het jaar dan einde 1918. Katoen heeft de grootste schommelingen getoond. Bij het uitbreken van den oorlog noteerde Middling American 6.86 d. per lb. Einde November 1914 was de prijs tot 4.46 d. teruggelopen. In 1915 steeg hij geleidelijk tot 7.75 d. In November 1916 bereikte de katoennotering 12.11 d., maar zonk tegen het einde van dit jaar weer in tot 10.64 d. Juni 1917 noteerde katoen 19.45 d., om einde December het cijfer 23.02 d. te bereiken, terwijl einde Maart 1918 24.76 d. werd betaald; ultimo December 1918 was de notering voor Middling weer tot 22.20 gedaald. Ook lood, koper en tin gaven vrij groote prijschommelingen in den loop der oorlogsjaren te aanschouwen.

Kleinhandelsprjzen. De verhoudingscijfers van verbruiksartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke — zooals de lezer weet, thans nog slechts voor dezulke, waarentrent in de verslagmaand en de daaraan voorafgaande door dezelfde coöperaties prijsopgaven werden verstrekt — door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende.

Artikelen	1913	1914	1915	1916	1917	Oct. 1918	Nov. 1918
Gort	113	116	142	165	—	123	123
Koffie	94	88	91	100	118	176	176
Margarine	127	99	102	110	122	138	138
Stroop	100	100	125	161	179	196	196
Suiker (basterd) ..	89	91	105	115	116	122	127
„ (melis)	85	89	98	102	103	107	108
Zout	80	80	90	90	110	190	190

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

AANTEKENINGEN.

Voortzetting der fusie in de exploitatie onzer spoorwegen. — Blijkens de door de betrokken spoorwegdirecties aan aandeelhouders gedane voorstellen ligt het in de bedoeling dat binnenkort de Ned. Centraal Spw. Mij. en de Noord-Brab. Deutsche Spw. Mij. — meer bekend onder den naam van Boxtel-Wesel — hare lijnen op de in de pers gepubliceerde voorwaarden ter exploitatie aan S.S. zullen overdragen.

Ofschoon dit voor de exploitatie van ons spoorwegnet geen groote veranderingen zal brengen, aangezien deze maatschappijen de eene een hoogst belangrijken schakel in het binnenlandsch verkeer van S.S., de andere een dito in haar internationaal verkeer bedienende — reeds zeer nauw met die maatschappij waren gelieerd, verdient het verdwijnen dezer beide uit de rij der spoorweg-exploitanten als een mijlpaal in de geschiedenis van het Ned. spoorwegwezen vermelding. Die geschiedenis, waarin zij, een belangrijke rol hebben gespeeld, voert ons terug naar het tijdperk der ongebedeelde spoorwegconcurrentie vóór 1890. N.C.S. aanvankelijk nauw samenwerkende met S.S. tusschen wier toenmaals geheel gescheiden Noorder- en Zuidernet zij de aangewezen schakel vormde, coquetteerde daarna beurtelings met hare drie grootere zusters, totdat in 1884 de meerderheid der aandelen door de voorm. N.R.S. werden verworven en daarna in 1890 met de lijnen van laatstgenoemde maatschappij in handen van S.S. overgingen.

Sedert dien werd de band tusschen S.S. en N.C.S. steeds nauwer en werd N.C.S. ook betrokken in de belangengemeenschap, welke 1 Januari 1917 tusschen S.S. en H.S. tot stand kwam.

De Boxtel-Wesel, destijds met groote verwachtingen voor het over deze lijn te leiden internationaal verkeer aangelegd, is aanvankelijk vinnig door S.S., die hare lijn Venlo-Eindhoven-Boxtel aan een analoog verkeer trachtte dienstbaar te maken, bestreden; eerst het jaar 1890, dat meer evenwicht in ons spoorwegwezen bracht, heeft ook dezen strijd tot rust en daarmee de lijn der N.B.D.S. tot haar recht doen komen als een belangrijken schakel in het Engelsch-Duitsch reizigersverkeer, in concurrentie tegen de door H.S. toenmaals geschapen en voortdurend verbeterde Hoekverbinding.

Alleen de Veghelsche boottendienst, waardoor de N.B.D.S. zich een terminus in Rotterdam schiep, is uit het concurrentie-tijdperk overgebleven.

Sedert enige jaren heeft S.S. door aankoop van de meerderheid der aandelen zich ook de contróle over deze lijn verworven, terwijl zij haar thans geheel in exploitatie zal nemen. De opheffing van het merkwaardige overlaad verkeer van Veghel, hetwelk jaren lang aan S.S. en H.S. eene ernstige directe en indirecte concurrentie heeft aangedaan is daarvan voor ons spoorwegwezen wel het belangrijkste gevolg. Zoo staat thans het geheele Nederlandsche spoorwegnet, met uitzondering van de beide korte lijngedeelten in Zeeuwsch-Vlaanderen, welke uiteraard wel steeds op Belgische exploitatie zullen blijven aangewezen, als één geheel te worden geëxploiteerd door de tweeenheid S.S./H.S.

Hd.

Koffie, Thee, Copra en Kina. — De groote verscheidenheid van gegevens die de heer S. P. van Eeghen, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam in zijn nieuwjaarsrede bijeenbracht, geeft ons de gelegenheid enkele gegevens, daaraan ontleend, hier over te nemen van artikelen waarvan men vroeger in deze kolommen geregeld berichten opgenomen vond, hetgeen door de oorlogsomstandigheden evenwel in het afgelopen jaar niet steeds even volledig kon worden voortgezet.

Koffie. Het is wel vanzelfsprekend,¹⁾ dat er van werkelijken handel in het afgelopen jaar geen sprake kon zijn. Naar gelang van de voorraden, zorgde het Rijks-Distributiekantoor voor thee en koffie, dat de verbruiker regelmatig koffie ontving.

Was het begin Januari te verwachten, dat er flinke aanvoeren zouden plaats hebben, daar er met enkele stoomschepen 146.615 balen koffie onderweg waren, de opvoering van al die schepen maakte aan deze verwachting een einde. Er moest dus voorloopig van de voorraden worden gedistribueerd, waardoor het rantsoen slechts klein kon zijn. Over de meeste maanden werd dan ook maar een vierde van de normale consumptie, gelijkstaande met 1 ons per maand en per persoon toegestaan.

Later kwamen eenige der bovenbedoelde partijen, te zamen 42.082 balen, die naar Londen waren gebracht, naar hier, terwijl het resterende quantum uit de overige schepen te New-York door de Amerikaansche regeering werd overgenomen.

Importen waren wegens gebrek aan scheepsruimte geheel onmogelijk. In Brazilië hadden de boomen op vele ondernemingen door zware vorst zeer geleden en stond men voor een zeer kleinen oogst. Deze schade en groote aankopen door de Braziliaansche en Fransche regeeringen, deden de prijzen sterk stijgen en deze stijging bleef aanhouden. Vele eigenaars hier van Braziel-koffie hebben hun contracten dan ook met flinke winst teruggekocht.

De moeilijkheid van verscheping van Nederl. Oost-Indië, waar aanzienlijke koffievoorraden zijn opgehoopt, waren oorzaak, dat de markt op Java de eerste helft van het jaar zeer sterk terugliep en dat Robusta tot ca. f 18,— per picol moeilijk te verkoopen was. De Brazielberichten en verwachting van steun aan ondernemingen, die geen werkkapitaal hadden, waren oorzaak, dat de speculatie ging koopen, waardoor de prijzen geleidelijk weer tot f 34,— opliepen. Er blijft echter, door de onzekerheid van verschepen, eene dispariteit bestaan van ca. 16 cents ten koste van Robusta-koffie in vergelijking met Good-Average Santos-koffie.

Thee. In het afgelopen jaar vond slechts in Januari een afdoening plaats. In deze afdoening werden 6820 kisten Java-thee en 24 kisten Sumatrathee tot vastgestelde prijzen ter beschikking van de tusschenhand gesteld.

De aanvoer bleef beperkt tot 9888 kisten thee, in het najaar hier aangevoerd van Londen, uit het door de Geallieerden gerequireerde schip Lombok.

De distributie van thee aan het publiek werd wegens gebrek aan voorraad in Januari onderbroken, waarna in Juni het restant der in de tusschenhand nog aanwezige thee onder verbruikers werd verdeeld.

Copra. Zaken in copra op de Amsterdamsche markt gedurende het jaar 1918 waren onmogelijk, tengevolge van het uitblijven van toevoeren.

Nederlandsch-Indië wist zich te redden door verkoop, vooral van cocosolie, naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en naar Japan, doch hier te lande was men geheel tot werkeloosheid gedoemd.

De Nederlandsche Regeering voorzag zich van een aanzienlijke hoeveelheid cocosolie, ca. 30.000 tons

¹⁾ [Wij volgen met enkele verkortingen den tekst van 's heeren van Eeghen's rede in de bekende brochure-uitgave derzelve. — Red.]

ter waarde van ca. f 20.000.000,— in Nederlandsch-Indië. Ofschoon bij dien aankoop geen gebruik gemaakt werd van de bemiddeling van den Nederlandschen handel, mag verwacht worden, dat deze partijen bij aankomst in Nederland niet met voorbijgaan van dien handel ter beschikking der nijverheid zullen worden gesteld.

Java verscheept in Januari/Juni 1918: copra 2147 tons (19016); klapperolie 12939 tons (13167). Het cijfer tusschen haakjes ziet op 1917.

Kinabast: De handel in Kinabast op de Amsterdamsche markt was in het afgelopen jaar van geringe beteekenis, aangezien gedurende het geheele jaar geen aanvoeren plaats hadden.

De eerste hands voorraad bestond begin 1918 uit 1384 colli. Hiervan werden 169 balen Fabrieksbast inhoudende 679 Kgr. Zwavelzure Kinine tot Kinaccontract-prijzen afgedaan. Deze 169 balen bestonden voornamelijk uit spil en monsters.

Verder werden van Pharmaceutische basten in een ex veiling verkocht: 411 colli, inhoudende 627 Kgr. Zwavelzure Kinine tot prijzen van 41 cts. tot 95½ cts. per ½ Ko.

De nog uit den voorraad resteerende 837 balen, welke in Juni 1917 waren aangevoerd, werden eerst in December 1918 vrijgegeven voor binnenlandsch gebruik.

Postchèque en girodienst. — De postchèque en girodienst bericht, dat in 1918, van 16 Januari tot ultimo December plaats hadden:

486.992 stortingen tot een gezamenlijk bedrag van ..... f 219.821.345
243.032 overschrijvingen tot een gezamenlijk bedrag van ..... „ 358.772.521
341.203 afschrijvingen wegens chèques tot een gezamenlijk bedrag van „ 178.277.855

Het aantal postrekeningen bedroeg op 31 December 1918 13.720.

Werkkrachten in de Duitsche metaalindustrie. — Een correspondent van de Economist doet in het laatste nummer van dat tijdschrift mededeeling van cijfers, verzameld en gepubliceerd door het vakverbond van metaalbewerkers in Duitschland, der arbeidskrachten in de fabrieken waar aangesloten bij de vakverenigingen werkzaam zijn. Het volgende staatje wordt gegeven:

	Totaal	waarvan	
	werkkrachten	vrouwen	pCt.
1914.....	196.120	12.968	6,6
1915.....	387.612	65.138	16,8
1916.....	1.079.455	288.362	26,7
1917.....	1.920.423	624.688	32,5

Het aantal vrouwelijke leden der vakverenigingen verdubbelde in 1917.

De prijsstijging te Brussel tijdens den oorlog. — De administratie der „Compagnie Internationale des Wagons-Lits” te Brussel heeft voor 56 voornamste voedingsmiddelen een heel interessante lijst van het prijsverloop te dier plaatse samengesteld. Uit het aangegeven prijsverloop treden twee feiten naar voren: 1°. voor elk der 56 artikelen is er een voortdurende stijging geweest van 1 Juli 1914 tot 1 Juli 1918; 2°. een algemeene daling, in enkele gevallen vrij aanzienlijk, is ingetreden tusschen 1 Juli en 1 November 1918. Gemiddeld is de stijging voor de 56 artikelen geweest 1.153 pCt., zoodat een artikel, dat te Brussel frs. 10 kostte bij het uitbreken van den oorlog, met frs. 115,30 betaald werd op 1 November 1918. De stijging voor sommige artikelen wijkt natuurlijk ver van de gemiddelde af. Zoo bedroeg die voor brand-, verwarmings- en reinigingsstoffen 2.172 pCt. Linnengoederen, kledingstoffen en schoeisel, welke over 't algemeen in België worden gemaakt van vreemde grondstoffen, vertoonden een stijging van 855 pCt.; groenten en

vleesch, overwegend inlandsche producten, stegen met 605 pCt. en 671 pCt. Niettegenstaande de tusschen 1 Juli en 1 November ingetreden daling, kan men uit de volgende cijfers ten duidelijkste zien, welke zorgwekkende hoogte de prijzen te Brussel 1 November 1918 nog hadden.

	1 Juli	1 Nov.	Stijging per kilo	
	1914	1918	frs.	%
Meel (per kilo)	0,34	7,97	7,63	2.444
Rijst „	0,67	13,84	13,17	1.965
Koffie „	2,91	45,—	42,09	1.446
Suiker „	0,68	9,66	8,98	1.320
Boter „	3,29	40,—	36,71	1.166
Vet „	1,54	29,32	27,78	1.804
Chocolade „	2,81	56,25	53,44	1.901
Waschzeep „	0,47	12,45	11,98	2.549
Soda „	0,10	1,92	1,82	1.820
Schoenen (nieuwe)	20,—	236,—	216,—	1.076
„ (repar.)	3,84	46,42	42,58	1.109
Petroleum (per liter)	0,17	9,29	9,12	5.365

Edm. Théry, die deze cijfers behandelt in de „Economiste Européen”, deelt mede, dat hetzelfde prijsverloop geldt voor het bezette gebied van Noord-Frankrijk en wijst er verder op, dat de bevrijding van Noord-Frankrijk en België een prijsstijging ten gevolge heeft gehad op de markt te Parijs, daar men onmiddellijk goederen aan het niet overweldigde gedeelte van Frankrijk heeft onttrokken om ze naar de voormalig bezette gebieden te zenden.

INGEZONDEN STUKKEN.

HANDELSATTACHE EN CONSULAIR AMBTENAAR.

Mijnheer de Redacteur!

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de Aanteekening, voorkomende in het vorig nummer van dit tijdschrift, in zake een Nederlandsche monstercamer te New York, welker stichting — naar aldaar te lezen is — door den voor de Vereenigde Staten van Noord-Amerika onlangs benoemden handelsattaché zal worden ter hand genomen en waarvan de daaraan te verbinden „bestuurder” inlichtingen zal hebben te geven omtrent mogelijke handelsbetrekkingen tusschen Nederland en de V. S. wederkeerig.

Zoover ik weet, was althans deze laatste taak tot op heden bij uitstek aangewezen voor de consulaire ambtenaren. Voorts blijkbaar ook van de pas in het leven geroepen handelsattachés. Dat er veel kans is op belangrijke uitvoer van Nederlandsche fabriekmatige artikelen naar de Vereenigde Staten ligt niet voor de hand. De enorme invoerrechten aldaar zijn evenzeer een bezwaar als de steeds verminderende werklust en steeds hogere loonen der handwerkslieden in Nederland. Intusschen is het verheugend, dat zaakkundigen moed hebben.

Enkele jaren geleden hadden wij behalve onzen gezant te Washington en diens secretaris geen bezoldigde vertegenwoordigers in Noord-Amerika. Thans hebben wij er drie diplomaten te Washington, bijgestaan door een jongen Rotterdamschen koopman; verder twee bezoldigde consuls te New York; dan nog pas een handelsattaché. Nu wordt daaraan nog weder een ambtenaar toegevoegd, die ook al economische inlichtingen zal moeten geven. Wat zal nu de verhouding dier heeren onderling zijn? Worden de consuls ontheven van hun voornaamste taak, de economische, en waarom? Zij hebben er voor gestudeerd, zijn er in geëxamineerd. Van de Indische behoeften en krachten inzonderheid is de consul-generaal uitnemend op de hoogte, evenals de consul, door jaren verblijf in Singapore. Indië speelt voor ons rijk economisch de hoofdrol in Amerika. Daarvan dient toch profijt getrokken!

Als de verhoudingen niet geregeld worden en bekend gemaakt, is verwarring te verwachten. En als

goede ambtenaren half worden weggedrongen, dan vermindert men hun kracht en lust.

H. M.

[Wij hebben ons veroorloofd bovenstaande bijdrage voor te leggen aan de *Economische Directie aan het Departement van Buitenlandsche Zaken*. Naar aanleiding van de geopperde bezwaren werd ons medegedeeld, dat de Consul-Generaal te New York en zijn assistent (de mede in het stuk genoemde consul) het in een wereldhaven als New York te druk hebben met zuiver consulaire werkzaamheden om ook aan handelszaken voldoende aandacht te wijden. Bij dit antwoord meenen wij nog te kunnen opmerken, dat — begrijpen wij den inzender van het bovenstaande stuk goed — juist zijn bezwaar is, dat de behartiging van de handelsbetrekkingen — die hij bij uitstek de taak acht voor de consulaire ambtenaren — overgedragen wordt op nieuwe functionarissen, als handelsattaché en bestuurder van een t.z.t. te New York te openen Nederlandsche monsterkamer. Wat betreft het verzoek van den inzender, dat de verhoudingen tusschen de verschillende ambtenaren zouden worden bekend gemaakt, wordt ons medegedeeld, dat de verhouding van den nieuwen handelsattaché en de consulaire ambtenaren nauwkeurig geregeld is. — Red.]

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Rantsoenen voor aanvoer naar Nederland. In de vergadering der Tweede Kamer van 13 November j.l. werd verklaard, dat Nederland zou kunnen rekenen op toevoer gedurende een jaar van o.a. 375.000 ton broodgraan, inclusief rijst, 45.000 ton Chili-salpeter, 40.000 ton fosfaten, 25.000 ton pyriet en 300.000 ton mais voor veevoeder. Als gevolg van voortgezette onderhandelingen zijn deze hoeveelheden nu met ingang van 30 Januari verhoogd tot 600.000 ton broodgraan, een onbepaalde hoeveelheid Chili-salpeter (men is voornemens 125.000 ton aan te voeren), 60.000 ton fosfaten, 33.000 ton pyriet en 500.000 ton mais voor veevoeder. Voor andere soorten veevoeder is een jaarlijksche hoeveelheid van 250.000 ton bepaald, terwijl rijst niet meer begrepen is onder broodgraan, maar er een apart rantsoen van 70.000 ton is vastgesteld voor rijst, mout, sago, tapioca, mandioca, arrowroot en stijfsel.

N.O.T.-heffing van ingevoerde goederen. In verband met het wetsontwerp regerende o.a. de voorzieningen van geldelijken aard ten aanzien van de met de Geassocieerde Regeeringen te Londen gesloten overeenkomsten (zie elders in dit nummer) zal de N.O.T. met ingang van 1 Februari, ingevolge opdracht der regeering en ten behoeve van de schatkist, 5 pCt. heffen van de factuurwaarde der goederen, die door bemiddeling van N.O.T. uit het buitenland worden betrokken. Wij verwijzen naar de beschouwing over dezen maatregel op pag. 101.

Haver voor mais. Het ligt in het voornemen een groote hoeveelheid zaaihaver naar Frankrijk uit te voeren, in ruil voor veevoeder.

Thee. De Minister van Landbouw is voornemens om, onmiddellijk na afloop van de thans reeds aangekondigde distributie van thee, een proef te nemen met herstel van den geheel vrijen handel. Nader zal worden bekend gemaakt op welken datum de distributieregeling en de maximumprijzen worden opgeheven.

Regeeringsbloemen-meel. Met ingang van 27 Januari zal onder regeeringsbloem worden verstaan een mengsel van 50 K.G. Amerikaansche bloemen en 50 K.G. bloem, verkregen door uitmaling op 82 pCt. van een mengsel van 60 K.G. buitenlandsche tarwe, 15 K.G. inlandsche tarwe en 25 K.G. inlandsche rogge.

De samenstelling van regeeringsmeel wordt dan:

20 pCt. buitenlandsche tarwe; 30 pCt. inlandsche tarwe; 30 pCt. inlandsche rogge; 10 pCt. erwten/boonen; 10 pCt. gedroogde aardappelen/of poeder; of: 20 pCt. buitenlandsche tarwe; 30 pCt. inlandsche tarwe; 40 pCt. inlandsche rogge; 10 pCt. gedroogde aardappelen/of poeder.

Met ingang van denzelfden datum wordt de inkoop-prijs voor de gemeenten voor regeeringsmeel f 36,70 per 100 K.G. Een nieuwe verrekeningsregeling van het nadeelig verschil tusschen de inkoop- en verkoopprijzen van regeeringsmeel treedt dan meteen in werking.

Regeeringsmeel. Aan de tarwemeelfabrikanten en molenaars is opgedragen om, voor zoover zij nog inlandsche tarwe of rogge, mais, erwten of boonen voorradig hebben, deze producten in stede van buitenlandsche tarwe in het regeeringsmeel te verwerken en wel tarwe of rogge tot een percentage van ten hoogste 15 pCt., mais, erwten of boonen tot een percentage van ten hoogste 10 pCt.

Vleeschvoorziening. Ingetrokken zijn verschillende ministerieele beschikkingen houdende verbod tot aflevering en vervoer van slachtpaarden, van levende varkens, van geslachte varkens of gedeelten daarvan, van bokken en geiten, van levende schapen en lammeren en van versch vleesch; benevens tot vaststelling van maximumprijzen voor nuchtere kalveren, varkens, schapen, geiten en bokken en van een maximumkleinhandelsprijs voor geitenvleesch.

Vetpositie. In overeenstemming met de op 15 October j.l. door den Minister uitgesproken verwachting, is gebleken, dat met de aanwezige voorraden het thans geldende vetrantsoen verzekerd is tot 27 Februari a.s.

Aardappelen. Voor aardappelen zijn nieuwe maximuminkoop-prijzen voor de gemeenten vastgesteld.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	October		November	
	1918	1917	1918	1917
<i>Staatsmijnen.</i>				
„Wilhelmina”....	54.400	50.340	43.367	48.581
„Emma”.....	65.966	51.111	51.489	46.959
„Hendrik”.....	19.750	—	18.842	—
Totaal....	140.116	101.451	113.698	95.540
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn..	46.557	44.634	40.043	43.620
Mijn Laura en Ver- eeniging.....	45.600	44.800	37.800	44.100
Oranje-Nassau mijnen.....	77.926	72.928½	63.931	67.497½
Mijn Willem So- phie.....	22.500	22.000	16.400	22.000
Totaal....	192.583	184.362½	158.174	177.217½
Totaal generaal	332.699	285.813½	271.872	272.757½

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: zooals uit deze cijfers blijkt, is de productie in November, vergeleken met October, sterk gedaald, n.l. met ruim 18 pCt. Dit moet worden toegeschreven aan den terugkeer naar hun land van de meeste der als mijnwerkers in de Limburgsche mijnen tewerkgestelde Belgische geïnterneerde militairen. Laat men de productie der Staatsmijn „Hendrik” buiten beschouwing, dan werd in November 1918 19.727½ ton minder geproduceerd dan in November 1917, doch 36.413 ton meer dan in de overeenkomstige maand van 1916.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	25 Januari 1919	20 Juli 1914
Ned. Bank	{ Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15 Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15 Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 " 23 " '14 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 1/2 " 4 Jan. '19	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 13 Dec. '17	4 1/2 " 11 " '14
Zwitserse Nat. Bk.	5 1/2 " 3 Oct. '18	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " —
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
25 Jan. '19	3 1/4-7/8	3 1/4	3 1/2	4-5/8	—	4 1/2-3/4 1)
20-25 J. '19	3-7/8	3-1/4	3 1/2	4-5/8	—	3 1/2-5
13-18 J. '19	3 1/4-7/8	3-1/2	3 1/2	4-5/8	—	4-5
6-11 J. '19	3 1/4	3-1/2	3 1/2	4-5/8	—	3 1/2-6
26 Jan. '18	3	4	4 1/10	4-5/8	—	4 2)
27 Jan. '17	1 1/2-3/4 2)	2 1/4	5 1/32	4-5/8	—	1 3/4-2 3)
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-5/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 24 Januari.
2) " " 25 "
3) " " 26 "

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was de geheele week zeer gezocht en ook naar cable New York bestond veel vraag. De koersen liepen dan ook op van 11.29 tot 11.50 en van 2.31 tot 2.41. Parijs was daarentegen meer aangeboden, maar kon door de groote vraag voor ponden en dollars eveneens niet onaanzienlijk stijgen. Marken waren eveneens vaster. De stemming bleef echter zeer onzeker. Herhaaldelijk kwamen kleine terugloopingen in den koers voor en de omzetten waren tamelijk beperkt. De neutrale wissels waren eveneens tamelijk vast. Vooral Skandinavië was gezocht. Kopenhagen en Christiania konden beduidend verbeteren, de stijging voor Stockholm bleef daarentegen meer beperkt, terwijl Zwitserland slechts onbeduidend veranderde. In Belgisch bankpapier worden de omzetten geringer. Desondanks was de koers weder niet onaanzienlijk beter; sloot echter op den laatsten dag iets flauwer op 42.40 à 42.50. Telegrafische uitbetaling Batavia lager op 99 1/2 à 100 1/8.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Petersburg *)	New York *)
20 Jan. 1919..	11.34	43.60	28.67 1/2	14.60	—	2.38
21 " 1919..	11.34 1/2	43.60	29.10	14.50	—	2.38
22 " 1919..	11.38 1/2	43.75	29.45	14.55	—	2.38 1/2
23 " 1919..	11.41 1/2	43.90	29.95	14.80	—	2.39 3/4
24 " 1919..	11.47	44.12 1/2	29.95	15.40	—	2.40 1/2
25 " 1919..	11.50	44.25	30.10	15.15	—	2.41
Laagste d. w. 1)	11.29	43.30	28.40	14.40	—	2.37
Hoogste " " 1)	11.51	44.35	30.20	15.40	—	2.41 1/4
18 Jan. 1919..	11.28 1/2	43.40	29.10	14.70	—	2.37
11 " 1919..	11.25	43.30	29.50	14.90	—	2.36
Muntpariteit..	12.10 1/2	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 1/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia 1)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
20 Jan. 1919	68.62 1/2	63.15	66.30	49.05	48.—	99 1/2-100 1/8
21 " 1919	68.60	63.25	66.50	49.15	48.—	99 1/2-100 1/8
22 " 1919	68.60	63.25	66.50	49.15	—	99 1/2-100 1/8
23 " 1919	68.65	63.22 1/2	66.65	49.10	—	99 1/2-100 1/8
24 " 1919	68.80	63.40	66.60	49.15	48.10	99 1/2-100 1/8
25 " 1919	68.90	63.50	66.75	49.20	48.50	99 1/2-100 1/8
L'ste d. w. 1)	68.40	63.—	66.15	49.—	47.50	99 1/2
H'ste " " 1)	69.—	63.60	66.80	49.30	49.—	100 1/2
18 Jan. 1919	68.55	63.05	66.25	49.10	48.25	99 1/2-100 1/8
11 " 1919	68.45	63.15	66.15	49.—	47.50	99 1/2-100 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
25 Jan. 1919	4.76.55	5.45 1/8	nom.	41 1/2
Laagste d. week..	4.76.45	5.45 1/8	nom.	41 1/2
Hoogste " " ..	4.76.55	5.45 1/8	nom.	42 1/4
18 Jan. 1919	4.76.75	5.45 1/8	nom.	42 1/8
11 " 1919	4.76.55	5.45 1/2	nom.	42 1/4
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	8 Jan. 1919	16 Jan. 1919	Tijdperk 17-24 Jan. 1919		24 Jan. 1919
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires	d.p.gd.pes.	51 1/2	51 1/16	50 7/8	51 5/8	51 1/4
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6	1/6 1/16	1/6 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	3/3 1/4	3/3 1/4	3/3	3/3 1/4	3/3
Lissabon	d. p. escudo	34 1/2	34 1/2	34	35 3/4	35 1/4
Madrid	Peset. p. £	23.69 1/2	23.64	23.63	23.66	23.64
Montevideo..	d.p.peso	60	59 3/4	59 1/4	60 1/2	60 3/4
Montreal....	\$ per £	4.86	4.85 7/8	4.85 7/8	4.86 1/8	4.86 1/4
R.d.Janeiro 1)	d.p.milr.	13 1/4	13 1/32	12 7/8	13 1/16	12 3/16
Rome	Lires p. £	30.31	30.31	30.25	30.37 1/2	30.31
Shanghai ..	sh/d.p.tael	5/1	5/1	5	5	5
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/8	2/3 9/16	2/3 21/32	2/4 3/16	2/4 1/8
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	10 7/16	10 13/32	10 13/32	10 27/32	10 27/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2	2/1 15/16	2/1 1/4	2/2 1/4	2/2

1) Noteeringen op 90 dagen. 2) Noteering van 21 Jan. 1919.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.

te New York

25 Jan. 1919.....	48 7/16	101 1/8
18 " 1919.....	48 7/16	101 1/8
11 " 1919.....	48 7/16	101 1/8
4 " 1919.....	48 7/16	101 1/8
28 Dec. 1918.....	48 7/16	101 1/8
26 Jan. 1918.....	48 3/8	87 1/8
27 Jan. 1917.....	37 1/4	76 3/8
20 Juli 1914.....	24 11/16	54 1/8

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. 1)	5 p Ct. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. 1)
23 Jan. 1919..	2.896	65.700	70.400	15.566	100.499
16 " 1919..	2.726	65.700	70.400	14.791	100.357
9 " 1919..	2.336	65.700	70.400	14.791	99.605
2 " 1919..	1.905	53.200	70.400	14.790	99.347
27 Dec. 1918..	1.634	53.200	70.400	14.788	101.893

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Januari 1919.

Activa.

Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 184.623.729,45 1/2 B.-bk. " 1.332.666,58 1/2 Ag.sch. " 36.003.984,35 1/2	f 221.960.380,39 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 8.567.056,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		8.567.056,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 90.064.247,71 B.-bk. " 5.307.948,55 1/2 Ag.sch. " 39.685.307,17 1/2	f 135.057.503,44
Op Effecten	f 135.012.803,44	
Op Goederen en Spec.	44.700,—	135.057.503,44
Voorschotten a. h. Rijk		14.544.324,15
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 70.395.780,— Muntmat., Goud " 613.973.315,19 1/2	f 684.369.095,19 1/2
Munt, Zilver, enz.	8.790.974,09	
Muntmat., Zilver		693.160.069,28 1/2
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 4.970.969,32 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.780.361,18	8.751.330,50
Geb. en Meub. der Bank		1.770.000,—
Diverse rekeningen		96.378.436,90
		f 1.180.189.100,67

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	" 5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	" 1.053.507.900,—
Bankassigatiën in omloop	" 1.574.466,43
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk	f —
Van anderen	" 89.094.907,16 1/2
Diverse rekeningen	" 10.932.424,51 1/2
	f 1.180.189.100,67
Beschikbaar metaalsaldo	f 463.864.938,23
Op de basis van 1/8 metaaldekking	" 235.029.483,51
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 2.319.324.690,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's		1.536.651,69 1/2
Buitenlandsche wissels	99.200,—	
Beleeningen		3.644.883,55 1/2
Goud		20.887,77
Zilver	53.789,01	
Bankbiljetten		9.214.480,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	7.764.481,90 1/2	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
25 Jan. 1919	684.369	8.791	1.053.508	90.669
18 " 1919	684.390	8.737	1.062.722	83.614
11 " 1919	690.424	8.668	1.080.094	99.674
4 " 1919	691.436	8.588	1.100.948	91.626
28 Dec. 1918	689.441	8.545	1.068.947	90.529
21 " 1918	689.923	8.381	1.057.448	95.542
14 " 1918	690.723	8.319	1.059.603	82.497
7 " 1918	692.375	8.256	1.072.360	73.808
30 Nov. 1918	693.392	8.230	1.082.164	75.660
23 " 1918	695.415	8.200	1.081.877	96.217
16 " 1918	700.399	8.157	1.109.995	87.919
9 " 1918	700.429	8.128	1.018.395	70.523
2 " 1918	701.453	8.168	1.025.572	61.473
26 Jan. 1918	707.000	7.176	871.586	77.132
27 Jan. 1917	589.561	6.814	732.759	84.163
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dektings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
25 Jan. 1919	221.960	166.800	135.058	463.865	61
18 " 1919	223.497	162.800	138.702	463.396	60
11 " 1919	245.184	176.800	145.342	462.674	59
4 " 1919	252.852	177.800	149.907	461.043	59
28 Dec. 1918	243.691	174.800	139.515	465.624	60
21 " 1918	236.729	167.800	129.116	467.234	61
14 " 1918	219.227	146.800	134.380	470.144	61
7 " 1918	210.203	136.800	142.345	470.915	61
30 Nov. 1918	225.288	145.800	144.367	469.579	61
23 " 1918	231.138	146.800	141.874	467.512	60
16 " 1918	208.639	135.800	180.376	468.446	59
9 " 1918	157.375	128.500	120.416	490.242	65
2 " 1918	144.649	115.500	129.546	491.672	65
26 Jan. 1918	76.114	53.000	90.515	523.613	75
27 Jan. 1917	78.223	53.000	68.517	432.090	73
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 1/8 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	18 Jan. 1919	25 Jan. 1919
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 418.920.000,—	f 440.420.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 162.800.000,—	" 166.800.000,—
Aan zilverbons ..	" 164.040.000,—	" 164.040.000,—
	" 64.900.923,—	" 63.454.092,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
18 Jan. 1919	***	***	314.300	
11 " 1919	***	***	318.000	
4 " 1919	***	***	310.200	
23 Nov. 1918	102.967	14.577	192.361	90.850
16 " 1918	120.150	14.471	193.167	88.636
9 " 1918	100.751	14.919	192.384	86.708
2 " 1918	98.883	15.077	187.785	87.400
19 Jan. 1918	86.439	19.270	171.743	60.908
20 Jan. 1917	73.499	23.347	158.463	37.431
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dektings-percentage
18 Jan. 1919		196.500	***	***	67.000	***
11 " 1919		196.600	***	***	67.000	***
4 " 1919		189.300	***	***	64.600	***
23 Nov. 1918	8.965	17.206	81.132	19.754	61.168	42
16 " 1918	9.190	17.494	82.441	18.786	60.510	41
9 " 1918	8.421	17.541	80.634	20.714	60.137	41
2 " 1918	8.382	20.060	78.365	22.501	59.167	41
19 Jan. 1918	7.850	33.667	67.343	24.469	59.179	45
20 Jan. 1917	6.632	35.921	57.033	8.807	56.817	49
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van 1/8 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschbare schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
16 Nov. 1918	921	1.627 ²⁾	1.181	1.263	151
9 " 1918	914	1.652 ³⁾	1.159	1.267	183
2 " 1918	906	1.631 ³⁾	1.203	1.267	156
26 Oct. 1918	905	1.506 ⁴⁾	1.347	1.265	220
17 Nov. 1917	614	1.199	1036	1.049	1019
18 Nov. 1916	668	1.066	829	881	885
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 274 dz. gld. ³⁾ idem 275 dz. gld. ⁴⁾ idem 246 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
22 Jan. 1919	80.288	69.022	308.219	28.500	288.845
15 " 1919	80.544	69.699	312.016	28.500	293.845
8 " 1919	80.521	70.141	317.931	28.500	300.134
1 " 1919	79.976	70.190	323.241	28.500	305.133
23 Jan. 1918	58.915	45.223	210.143	28.500	185.168
24 Jan. 1917	56.623	38.785	143.661	28.500	114.091
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-percentage 1)
22 Jan. '19	62.934	79.041	27.217	126.573	29.716	19,32
15 " '19	62.666	78.886	28.168	124.797	29.295	19,14
8 " '19	71.877	85.493	28.164	140.188	28.830	17,12
1 " '19	124.304	106.473	26.306	214.894	28.236	11,70
23 Jan. '18	56.840	95.214	41.815	124.440	32.142	19,33
24 Jan. '17	133.873	37.836	50.721	13.923	36.288	19,10
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/2

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage 1)
15 Jan. 1919	2.276.643	2.257.183	5.351.403	22.526.370	34
7 " 1919	2.279.568	2.260.173	5.312.647	22.336.844	34
31 Dec. 1918	2.282.000	2.262.003	5.267.000	22.188.000	34
23 " 1918	2.282.776	2.262.629	4.896.872	21.124.313	34
15 Jan. 1918	2.519.787	2.406.926	1.269.374	11.043.946	34
13 Jan. 1917	2.549.574	2.522.261	271.988	7.726.844	35
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge-geven	In kas bij de Reichs-bank
15 Jan. 1919	27.539.742	13.620.919	15.592.200	5.346.000
7 " 1919	25.972.067	11.869.683	15.590.000	5.309.000
31 Dec. 1918	27.416.000	13.280.000	15.626.000	5.263.000
23 " 1918	24.459.084	11.483.870	15.214.000	4.894.000
15 Jan. 1918	12.813.584	6.599.182	7.490.200	1.256.100
13 Jan. 1917	8.614.515	3.917.497	3.248.100	260.100
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Butt.gew. voorsch. aid. Staat
23 Jan. '19	5.499.318	2.037.108	317.296	***	19.450.000
16 " '19	5.496.207	2.037.108	316.870	1.178.132	18.750.000
9 " '19	5.492.299	2.037.108	317.391	1.239.033	18.100.000
2 " '19	5.486.092	2.037.108	318.164	1.281.319	17.800.000
24 Jan. '18	5.360.655	2.037.108	247.919	1.008.809	12.850.000
25 Jan. '17	5.076.024	—	281.970	749.708	8.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ning	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Partt-culteren.	Rek. Cr. Staat
	1.247.415	1.009.400	1.204.596	31.793.747	2.768.880	70.254
1.334.355	1.014.375	1.199.457	31.699.903	2.533.116	21.616	
1.523.090	1.023.896	1.215.501	31.566.850	—	110.629	
1.361.922	1.026.433	1.238.502	31.055.037	2.391.710	34.278	
893.839	1.129.787	1.207.617	23.162.634	2.835.178	60.018	
694.379	1.524.486	1.264.899	17.328.198	2.304.709	49.302	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu-latie	Rek. Cr. sald
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
3 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar- van in het bul-tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
15 Nov. '18	2.056.777	1.241.536	5.829	53.039	2.562.517
8 " '18	2.046.591	1.218.873	5.829	54.248	2.558.196
1 " '18	2.052.229	1.213.319	5.829	53.456	2.515.504
25 Oct. '18	2.045.132	1.246.948	5.829	53.037	2.507.912
18 " '18	2.035.313	1.230.911	5.829	52.372	2.502.488
16 Nov. '17	1.584.328	641.326	52.500	52.525	972.585

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar- van Kapitaal	Algem. Dek-kings-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
15 Nov. '18	2.175.685	2.383.462	79.903	51,4	50,2
8 " '18	2.171.760	2.348.989	79.824	50,9	49,8
1 " '18	2.123.019	2.347.692	79.360	51,7	50,9
25 Oct. '18	1.944.787	2.580.825	79.190	50,8	50,7
18 " '18	2.058.692	2.384.319	79.057	51,2	50,0
16 Nov. '17	681.719	1.961.747	66.691	71,4	78,6

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
8 Nov. '18	751	13.903.015	1.267.855	12.025.989	1.450.895
1 " '18	750	14.040.777	1.174.340	12.104.471	1.468.664
25 Oct. '18	749	14.022.210	1.360.662	11.671.211	1.438.992
18 " '18	749	13.532.479	1.213.373	11.696.108	1.441.234
11 " '18	749	13.520.174	1.224.771	11.680.004	1.465.474

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 Januari 1919.

De koersbeweging aan de internationale beurzen is gedurende de achter ons liggende dagen in verschillende landen door onderscheiden factoren beheerscht geworden. In de beursplaatsen der Centrale Mogendheden was de tendens over het geheel aan den optimistischen kant, voornamelijk in verband met den uitslag voor de Nationale Vergadering in Duitschland. Er is geen sprake van, dat de onafhankelijke socialisten, of de lieden der Spartacusgroep ook maar een kleine meerderheid hebben behaald. Zelfs de meerderheids-socialisten zullen slechts kunnen regeeren met de hulp van de burgerlijke democratische partijen, zoodat het spook van een consequente socialiseering der samenleving voorloopig uit de geesten verdwenen is.

Desondanks houdt men zich bij onze Oostelijke naburen onledig met het projecteren van verschillende plannen tot nationaliseering der voornaamste productiemiddelen, welke plannen echter op dit oogenblik in de eerste plaats bedoeld zijn als middelen om de berooide schatkist te hulp te komen en tevens om te kunnen voldoen aan de eischen, die de Entente zonder eenigen twijfel in financieel opzicht zal stellen. Ook zullen er wegen gevonden moeten worden, teneinde Duitschland zoo spoedig mogelijk in staat te stellen zijn plaats weder te kunnen innemen op de wereldmarkt. Een oordeelkundige productie en verdeling der voornaamste exportartikelen is hiervoor in de eerste plaats noodzakelijk. In dit licht beschouwd, kunnen de aanhangig gemaakte plannen voor de beurs niet meer het afschrikwekkende karakter hebben, dat oorspronkelijk als inhaerent hieraan werd beschouwd en staat men over het geheel ook kalmer tegenover een en ander, nu men de absolute noodzakelijkheid van krasse middelen beter gaat inzien.

Zoo trekken de verhandelingen van de socialiseeringscommissie wel alle aandacht, doch hebben zij niet meer de drastische uitwerking op het koerspeil ter beurze, als aanvankelijk het geval is geweest. Als objecten, die tot nu toe voor een nationaliseering in aanmerking zijn gekomen, moeten hier gereleveerd worden de mijnbouw, de gasproductie, de zeevisscherij en de kali-industrie.

Een verder middel, om zooveel mogelijk kapitaal ter beschikking der Regeering te stellen is de hier ter plaatse reeds vermelde verhoogde oorlogswinstbelasting. Voorts worden er thans maatregelen genomen, teneinde de „kapitaalvlucht”, het voor den fiscus onbereikbaar maken van gelden, zooveel mogelijk te belemmeren. Zoo moeten alle waardezingen naar het buitenland, zoowel van particulieren als van bankinstellingen, vooraf bij de autoriteiten worden aangegeven, die dan beoordeelen, of de verzending geoorloofd is. Ook zijn de buitenlandsche verzekeringmaatschappijen aangeschreven, iedere door hen af te sluiten polis bij den desbetreffenden Regeeringsambtenaar aan te geven. Dit laatste voorschrift heeft echter geen terugwerkende kracht en is van den 15den Januari af in werking getreden.

Inmiddels heeft, zooals reeds gezegd, de markt te Berlijn zich in opgaande richting kunnen ontwikkelen. Vooral de koersen der diverse oorlogsleeningen hebben kunnen profiteeren van de lichte verademing, die allerwegen tot stand is gekomen. De prijs der betrokken obligaties heeft zich langzamerhand kunnen herstellen van 88 pCt. als laagste punt tot ongeveer 91 pCt. Naast de betere opvattingen, die men omtrent de toekomst koestert, hebben hier echter ook andere overwegingen gegolden. Zoo is de bepaling, dat de stukken gebruikt kunnen worden als betalingsmiddel van diverse belastingen oorzaak geweest, dat velen, die anders zonder twijfel tot realisatie in de open markt zouden zijn overgegaan, hun bezit hebben aangehouden, teneinde hiermede de reeds bestaande en de nog te scheppen nieuwe belastingen te kunnen voldoen. Anderzijds zijn velen er toe gekomen nieuwe aankopen te bewerkstelligen, waardoor zij een bijna zekere winst kunnen behalen, daar de obligaties stellig boven den actueel genoteerden prijs door de Regeering aangenomen zullen worden.

Deze steun is ruim toereikend gebleken, om de markt voor staatsfondsen over het kritieke punt, waarop de interventiekoers van 94,10 tot 92,10 pCt. verlaagd werd, heen te helpen.

Naast de oorlogsleeningen hebben ook de emissies der verschillende afzonderlijke steden sterk de aandacht getrokken. De meeste hebben een zeer goed onthaal gevonden; zoo is Hamburg overgegaan tot de uitgifte van een tweede leening ad 100 miljoen mark, nadat eenige dagen tevoren een emissie van hetzelfde bedrag, zij het tegen een iets hooger koers (98¼ pCt. tegen thans 97 pCt.) was doorgevoerd.

De aandelenmarkt was eveneens overwegend vast gestemd, vooral voor die ondernemingen, die belang hebben bij een beslissing omtrent Elzas-Lotharingen, zooals Deutsche Erdöl, hoewel omtrent een al of niet gunstige beslissing met betrekking tot dergelijke ondernemingen nog niets bekend is.

Ook te Weenen is de stemming opgewekt gebleven. Als aanleidende factoren tot deze tendens kunnen worden genoemd: het handhaven van de orde in Duitsch-Oostenrijk, niettegenstaande den grooten nood, waarin de bevolking zich bevindt; de aanvang, door de Entente gemaakt, met de voorziening van levensmiddelen; de overeenkomsten, met den Tschecho-Slowakischen Staat betreffende de steenkolen-leveranties getroffen, overeenkomsten, welke tot dusverre wel niet uitgevoerd zijn, doch waarvan alleen de arbeidsverhoudingen in de kolengebieden als oorzaak aangemerkt moeten worden; de nederlaag, die de Spartacusgroep te Berlijn heeft geleden; de omstandigheid, dat niet slechts de Januarcoupon der oorlogsleeningen kan worden verzilverd, doch dat ook de betaling der Februari- en Maartcoupons wel verzekerd mag worden geacht, enz.

Echter zijn er ook andere, en minder gunstige factoren, die hun stempel op de beursbeweging hebben gedrukt. In Joego-Slavonië zijn n.l. maatregelen genomen, om slechts een deel van de daar in omloop zijnde Oostenrijksch-Hongaarsche bankbiljetten als volwaardig te erkennen. Dientengevolge gaan vele bezitters er toe over, uit vrees voor de mogelijkheid, dat hun bezit geheel of ten deele nietig kan worden verklaard, de reeds lang opgegaarde bankbiljetten om te zetten in verschillende fondsen, waardoor een sterke koersverheffing nog meer in de hand wordt gewerkt. Bovendien is de technische marktpositie van dien aard, dat er slechts een zeer geringe aanleiding noodig was, om de marktendens geheel te doen omslaan. Maandenlang is de stemming uiterst apathisch geweest en dit heeft een uitgebreide contraminepartij in het leven geroepen. Vele fondsen werden in blanco verkocht door hen, die den toestand zó donker inzagen, dat zij nog veel lagere koersen verwachtten. Deze zijn thans overhaast tot dekking overgegaan. Vooral vanuit Budapest kwamen aan de Weensche beurs groote kooporders binnen; in eerstgenoemde plaats heeft de hausse-beweging zulke afmetingen aangenomen, dat de minimumkoersen buiten werking gesteld konden worden.

Zeer sterk zijn de aandelen der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank gemonteerd; zij konden zich van Kr. 1400 tot Kr. 1850 herstellen. Ook scheepvaartwaarden bevonden zich in het middelpunt der belangstelling; koersverheffingen van Kr. 150 tot Kr. 300 konden hier geregistreerd worden. Overigens waren de z.g. „Vredes”-waarden sterk gevraagd, waartoe gerekend kunnen worden de aandelen in brouwerij-ondernemingen, in chemische- en in spiritusfabrieken.

In de landen der Entente hebben de beurzen een niet zoo opgewekt verloop te aanschouwen gegeven, bij zeer veel geringeren handel. Vooral te Londen wordt de markt beïnvloed door de elkander opvolgende stakingen van verschillende groepen der arbeidersbevolking in onderscheiden steden. Ook te Parijs is de markt niet meer zoo opgewekt gestemd, daar men nog verwikkelingen tusschen de staten der Entente op de vredesconferentie vreest. Ook de overgang der Fransche industrie naar meer normale verhoudingen baart zorg. Met de leiding van dezen overgang is belast de Minister Loucheur, voormalig minister van het munitiedepartement, die thans aan het hoofd staat van een speciale afdeling, die zich uitsluitend met het vraagstuk van den overgangstijd bezig houdt. Voorloopig is men er slechts in geslaagd den houtbewerkingsfabrieken voldoende werk te verschaffen, door haar de vervaardiging van deuren, landbouwwagens, enz., op te dragen. Moeilijker schijnt de overgang voor de machine-industrie te zijn; voor een totale regeling rekent men 5 à 6 maanden noodig te hebben. Vermoedelijk zal hiermede een groote werkloosheid gepaard gaan en de vrees voor verwikkelingen, hieruit voortspruitende, werpt thans reeds haar schaduwen vooruit op de beurs. Aan den anderen kant wordt met ijver gewerkt, om die industrieën te steunen, die artikelen vervaardigen, welke vroeger door Duitschland werden geïmporteerd. Te dien einde is reeds een crediet verleend van 500 miljoen francs.

Te New York heeft de beurs een zeer weifelend aanzien gehad. Over het geheel kon de stemming eerder ongeanimeerd worden genoemd; enkele uitzonderingen zijn nochtans aan te wijzen. Zoo waren op sommige dagen aandelen Hide & Leather sterk gezocht; volgens berichten zoude hier een pool zijn gevormd tot aankoop der aandee-

len. Spoedig is hierop echter een reactie-gevolgd, die thans nog niet volkomen is genivelleerd. Voor aandeelen Koninklijke Petroleum-Maatschappij bestond goede belangstelling, in navolging van de tendens te Amsterdam. De industrie in de Vereenigde Staten ondervindt overigens ook alle moeilijkheden van den overgangstijd en het is dan ook hieraan toe te schrijven, dat industriële aandeelen eenigszins op den achtergrond zijn gedrongen, met, als gevolg, een afbrokkeling van het koerspeil.

Te onzent heeft de *staatsfondsenmarkt* voor de inheemsche soorten een kalm doch vast verloop gehad. De nieuwste Nederlandsche staatsleening kon van het laagste peil iets monteeren en verlaat de berichtsperiode in vaste tendens. Ook de buitenlandse soorten waren goed gevraagd, met name Russische obligaties, in verband met de uitnodiging, door de vredesconferentie gericht tot alle de facto Russische Regeeringen om een gezamenlijke voorbespreking te houden. Hoewel het er op het oogenblik naar uitziet, dat deze vóór-conferentie niet tot stand zal komen als gevolg van het verzet der niet-Bolsjewiki-partijen tegen het actueele bewind, concludeert men toch uit het feit, dat de uitnodiging tot alle partijen is gericht, de geneigtheid van de vredesconferentie om tot overeenstemming, ook met de tegenwoordige Regeering, te komen. Hoewel een hervatting der rentebetaling op de Russische staatsschuld geenszins wordt verwacht, wordt toch de gedachte aan een schuldregeling in den een of anderen vorm door de conciliante houding te Parijs te voorschijn geroepen.

	21 Jan.	24 Jan.	27 Jan.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Sch. 1916	91	92	93	+ 2
4 % " " " 1916	83 1/4	84	83 3/4	+ 1/2
3 1/2 % " " " " " " " " " " " "	70	70	70 3/4	+ 3/8
3 % " " " " " " " " " " " "	64 1/2	64 1/4	63 9/16	- 1 1/16
2 1/2 % Cert. N. W. S.	55 7/8	55 1/4	55 1/4	- 3/8
5 % Oost-Indië 1915	94 5/8	95 1/2	96	+ 1 3/8
4 % Hongarië Goud	33 3/4	37 1/2	38 1/2	+ 4 3/4
4 % Oostenr. Kronenrente	29 3/8	32 1/2	31 11/16	+ 2 1/16
5 % Rusland 1906	34 1/4	36	35 1/4	+ 1
4 1/2 % Iwangoerod Dombro...	32	32 1/8	33 7/8	+ 1 7/8
4 % Rusland Cons. 1880..	31 1/2	34	34 11/16	+ 3 7/16
4 % Rusl. bij Hope & Co...	32	35	36 3/8	+ 4 3/8
4 % Servië 1895	52	54	52 1/2	+ 1/2
4 1/2 % China Goud 1898 ..	64 1/2	66 1/4	69 1/4	+ 4 3/4
4 % Japan 1899	67 1/2	67 1/2	67 1/2	
4 % Argentinië Buitenl..	64 3/8	64 3/8	64 3/8	
5 % Brazilië 1895	70 1/2	70 1/2	70 1/2	
5 % " " " 1913	66 7/8	67	68	+ 1 1/8

Voor de locale afdelingen aan onze beurs is de berichtsperiode zeer opgewekt geweest. Dit gold vrijwel voor alle markten, doch de stoot is ongetwijfeld uitgegaan van de *cultuurafdeling*. Nadat reeds eenige weken het vraagstuk van de al- of niet-inkrimping van den suikeraanplant ter beurze besproken was, was men door de successieve berichten uit Insulinde tot de gevolgtrekking gekomen, dat deze maatregel vrijwel onvermijdelijk was geworden. Men knoopte hieraan allerlei pessimistische beschouwingen vast omtrent de naaste toekomst onzer suikerondernemingen, tot dat plotseling het bericht kwam, dat de maatregel op groot verzet in Indië zelf stuitte en dat ook de Nederlandsche Regeering tot de toepassing niet zonder meer haar toestemming zou willen geven. Hierbij voegden zich geruchten omtrent een zeer tegemoetkomende houding van Engelsche zijde, naar verluud waarvan een hoeveelheid rijst ter beschikking van Java zou worden gesteld, overeenkomend met het kwantum, dat anders meer zou worden verbouwd door het vrijkomen van suikerplantages. Hoewel dit laatste gerucht reeds officieus is tegengesproken, houdt men er ter beurze op dit oogenblik nog aan vast; overigens is het, afgescheiden van deze omstandigheid, reeds vrij zeker, dat tot inkrimping van den suikeraanplant niet zal worden overgegaan. Dientengevolge konden alle suikerwaarden zich in een min of meer aanmerkelijk herstel verheugen. Het slot was echter minder vast, in aansluiting aan een op de geheele markt drukkende gedeprimeerde stemming, in verband met de eischen, door het spoorwegpersoneel gesteld, waaruit men verwikkelingen en wellicht zelfs staking vreesde te zien komen.

Ook de *petroleummarkt* was uiterst geanimeerd. Aanvankelijk was het hoofdfonds, Koninklijke Petroleum-Mij. gedrukt, doch spoedig kwamen zeer aanmerkelijke kooporders in de markt, deels als gevolg van geruchten, volgens welke binnen afzienbaren tijd wederom tot kapitaaluitbreiding zou worden overgegaan, gepaard met het uitreiken van een bonus aan aandeelhouders, deels als dek-

kingaankopen. Een aanmerkelijke koersverheffing was hiervan het gevolg; slechts een zeer geringe reactie is heden hierop gekomen in verband met de boven gereleveerde omstandigheid, die op de gansche beurs haar stempel heeft gedrukt.

De markten voor *tabak- en rubberwaarden* hadden een vrijwel gelijklopend verloop; ook *Indische bankaandeelen* werden tot hoogere prijzen uit de markt genomen.

Op de markt voor *mijnbouwaandeelen* viel een aanmerkelijke reactie te constateren voor aandeelen Swansea Copper, in verband met berichten omtrent ongunstige bedrijfsresultaten.

De afdeling voor *binnenlandsche industriële aandeelen* was bij voortdoring vast gestemd. In aandeelen Insulinde Oliefabrieken werden zelfs groote omzetten tot stand gebracht.

	21 Jan.	24 Jan.	27 Jan.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	182	182	182 1/2	+ 1/2
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	175	178 1/2	178 1/2	+ 3 1/2
Rotterd. Bankvereniging ..	138 1/2	139	138 3/4	+ 1/4
Amst. Superfosfaatfabriek..	158	165 1/2	166 3/4	+ 8 3/4
Van Berkel's Patent	137 1/2	139 3/4	138 7/8	+ 1 3/8
Insulinde Oliefabriek.....	232	234 1/2	236	+ 4
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	105	105	104 3/4	- 1/4
Ned. Scheepsbouw-Mij.	184	186 3/4	186 3/4	+ 2 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek	400	407	417 1/2	+ 17 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	543 3/4	543	546 3/4	+ 3
Vereenigde Blikfabrieken ..	130	130	130	
Compania Mercantil Argent.	237 1/2	240	238	+ 1/2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	142 3/4	151 1/8	153 1/2	+ 10 3/4
Handelsver. Amsterdam....	380 1/4	398 1/2	398 1/4	+ 18
Holl. Transatl. Handelsver.	120	120	120	
LindeTeves & Stokvis	223	224 3/4	224 3/4	+ 1 3/4
Van Nierop & Co's Handel-Mij	176	177 1/2	178	+ 2
Tels & Co's Handel-Mij	154	155	154	
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	230	241	242	+ 12
Kon. Petroleum-Mij.	499 3/8	519	527 3/4	+ 28 1/4
Orion Petroleum-Mij.....	80	81 1/2	82 1/4	+ 2 1/4
Steaua Romana Petr.-Mij..	157 7/16	156 3/8	158	+ 9/16
Amsterdam-Rubber-Mij.....	186	190	189 3/4	+ 3 1/4
Nederl.-Rubber-Mij.	105	106 1/2	106 3/4	+ 1 3/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	222	221	228	+ 6
Deli-Maatschappij	491 1/2	505	513	+ 21 1/2
Medan-Tabak-Maatschappij..	215	220	224 1/2	+ 9 1/2
Senembah-Maatschappij....	459 1/2	464	473 1/2	+ 14

Daarentegen bestond gedurende de gansche week voor *scheepvaartwaarden* een gedrukte stemming. De omstandigheid, dat onze schepen door de Geassocieerden weder ter beschikking der reederijen gesteld zullen worden, deed de vrees ontstaan, dat zij óf zonder empooi opgelegd zullen worden, óf tegen aanmerkelijk geringer vrachtprijzen in de vaart zullen worden gebracht. Een uitzondering vormden op een enkelen dag de aandeelen van den Koninklijken Hollandschen Lloyd, in verband met een gerucht als zoude deze maatschappij een fusie hebben aangegaan met de Holland-Amerika Lijn. Het uitblijven van eenige bevestiging dien-aangaande echter heeft den exceptioneel hoogen koers weder tot het meer normale peil teruggebracht, op welk niveau het fonds dan ook de berichtsperiode verlaat.

	21 Jan.	24 Jan.	27 Jan.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	401 1/2	407 1/2	406	+ 4 1/2
" " " " gem. eig.	390	392 1/2	390	
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij ..	250	250	250	
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	163 1/2	162	162	- 1 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij..	192 1/2	202 1/2	201	+ 8 1/2
Java-China-Japan-Lijn	310 3/4	317	313 1/2	+ 2 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd ..	173	175	180 1/2	+ 7 1/2
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	228	231	231 1/2	+ 3 1/2
Kon. Paketvaart-Mij.....	237	241 1/2	237 1/2	+ 1/2
Maatschappij Zeevaart	313	312	312	- 1
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	248 1/8	250 3/4	248 3/4	+ 3/8
Nievelt Goudriaan	475	472	480	+ 5
Rotterdamsche Lloyd.....	277 1/2	279 1/2	277 1/2	
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	299 1/2	299 1/2	299 1/2	
" " „Nederland” ..	277 1/2	280	277 1/2	
" " „Noordzee” ..	186 1/4	187 1/2	189	+ 2 3/4
" " „Oostzee”	340	348	370	+ 30

De *Amerikaansche afdeling* bleef kalm; enige handel vond plaats in preferente aandeelen Hide & Leather, in aansluiting aan de New Yorksche noteringen voor dit fonds.

	21 Jan.	24 Jan.	27 Jan.	Rijzing of daling %
American Car & Foundry ..	83 ³ / ₄	84	84 ⁷ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
Anaconda Copper	126 ³ / ₈	129 ¹ / ₂	135	+ 8 ³ / ₈
Un. States Steel Corp.....	86 ³ / ₄	86 ¹ / ₁₆	88 ¹¹ / ₁₆	+ 1 ¹⁰ / ₁₆
Atchison Topeka	91 ¹ / ₈ *	91 ¹ / ₁₆	92 ⁷ / ₁₆	+ 1 ⁹ / ₁₆
Southern Pacific.....	93 ¹ / ₈	94 ¹ / ₁₆	93 ³ / ₈	+ 1 ¹ / ₂
Union Pacific.....	128 ¹ / ₁₆	129 ¹ / ₄	132 ³ / ₄	+ 3 ¹ / ₁₆
Int. Merc. Marine afgest.....	27 ¹ / ₈	28	28 ³ / ₁₆	+ 7 ¹ / ₁₆
" " " " prefs.	112 ³ / ₈	115 ¹ / ₄	115 ¹ / ₁₆	+ 2 ⁷ / ₁₆

* ex dividend.

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie varieerde van 3 tot 3¹/₄ pCt.

GOEDERENHANDEL

GRANEN.

27 Januari 1919.

Het natte weder der laatste weken in West-Europa heeft daar op de vooruitzichten van het landbouwbedrijf reeds een ongunstigen invloed uitgeoefend. Men spreekt nog niet van schade van eenige beteekenis aan het te velde staande wintergraan, doch wel is er door het ongunstige weder zoowel in Engeland als in Frankrijk een belangrijke achterstand in de werkzaamheden te velde ontstaan. Droog weder is dus hoog noodig. Gelukkig zullen de geleidelijke demobilisaties althans het gebrek aan werkkrachten verbeteren.

In Noord-Amerika wordt nog steeds gevreesd voor vorst, nu de sneeuw in vele streken gesmolten is en het bevroren van het zich op het land bevindende water gemakkelijk schade kan veroorzaken. Zoals reeds in ons vorige weekbericht werd opgemerkt, valt uit de officieele Argentijnsche oogstramingen op te maken, dat ten slotte de regen in December daar belangrijke schade heeft aangericht. Wij lazzen echter reeds verschillende berichten, die twijfel aan de juistheid dier ramingen uitdrukken en meenen, dat de opbrengsten veel grooter zijn.

In Britsch-Indië zijn de slechte vooruitzichten niet verbeterd. Zoowel voor rijst als tarwe wordt een veel geringere uitzaai dan in het vorige jaar verwacht, vooral voor rijst, zoodat van tarweuitvoer daar waarschijnlijk in dit seizoen niet veel zal komen. Zelfs wordt bericht, dat de Britsch-Indische Regeering reeds maatregelen heeft genomen om tarwe uit Australië te betrekken.

Onlangs was er sprake van, dat Argentinië evenals het vorige jaar ook voor dit seizoen eene overeenkomst voor de levering van een groot gedeelte van zijn graanoogst

aan de geallieerden zou sluiten. Reeds geruimen tijd hoort men echter niets meer van die onderhandelingen en het schijnt dus, dat de overeenkomst niet tot stand zal komen. Verbazing zou dat eigenlijk niet behoeven te wekken. De overeenkomst zou namelijk blijkbaar grootendeels ten doel hebben, den tarweprijs op peil te houden, opdat niet de hooge prijsgarantie van de Regeering der Vereenigde Staten aan de boeren een al te hoog verlies aan die Regeering zou veroorzaken. Het is de vraag, of dit doel bereikt zou zijn en of het dus ondanks den overvloedigen wereldtarweoogst gelukt zou zijn, de wet van vraag en aanbod buiten werking te houden. Naarmate de nieuwe Amerikaanse tarweoogst nadert, en het zaak wordt de restanten van den oogst van 1918 op te ruimen, blijkt meer en meer hoe men zich zoowel in de Vereenigde Staten als in Engeland, waar eveneens den boeren een minimumprijs gegarandeerd is, over de gevolgen dier garanties ongerust maakt. Verschillende voorstellen zijn reeds gedaan om zoowel verbruiker als Regeering voor te groote verliezen te vrijwaren, doch een besluit is nog niet genomen. Nu in de Vereenigde Staten weder onvermengd tarwemeel wordt gebruikt, is het gebruik van gerst en rogge sterk afgenomen. Men rekent nu op de vraag uit Europa om zich van zijne voorraden te ontdoen, die, wat rogge betreft, ook van den oogst van 1919 weder aanzienlijk beloven te worden. De prijzen van maïs hebben in de Vereenigde Staten in de afgelopen week eene sterke verlaging ondergaan. Zij waren te Chicago op 25 Januari ongeveer 15 cents per bushel lager dan eene week tevoren. Haver heeft deze daling gevolgd en is dus nu eveneens veel lager te koop. De oorzaak dezer prijsverlagingen ligt naast grotere aanvoeren in de meer en meer veld winnende overtuiging, dat de vrede prijsverlaging zal brengen voor vele graansoorten. De verwachting, dat Argentinië zoowel wat verscheppingen naar Europa als de meer directe mededinging door verkoopen naar Noord-Amerika aangaat, een groote concurrent zal zijn, heeft daartoe zeker meegewerkt.

In Argentinië blijven de graanmarkten flauw en de verbetering, die daar in de stakingsbeweging is ingetreden, heeft geen prijsverhoging teweeggebracht. Blijkbaar is de verscheppingsgelegenheid nog steeds niet veel beter, daar anders zeker de markten in Argentinië daarop wel door prijsverhoging zouden reageren. Slechts lijnzaad schijnt eene uitzondering te maken op de algemeene flauwe stemming in Argentinië. In de allerlaatste dagen zijn de prijzen iets beter geworden, misschien door de overweging, dat lijnzaad een der artikelen is, waarvan geen groote overvloed

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Jan.	Maïs Jan.	Haver Jan.	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Maart
25 Jan. '19	226	118 ¹ / ₂	57	10,75	4,90	18,15 ¹
18 " '19	226	136 ¹ / ₂	67 ¹ / ₂	10,40	4,95	18,15
25 Jan. '18	220	125 ³ / ₈	83 ¹ / ₈	12,70	7,45	18,80
25 Jan. '17	185 ³ / ₈	102 ⁷ / ₈ ³ / ₈	58 ³ / ₈ ³ / ₈	14,15	10,45 ⁴ / ₈	24,15
25 Jan. '16	136 ³ / ₈	79 ³ / ₈	53 ³ / ₈ ³ / ₈	9,55	5,50 ³ / ₈	12,95
20 Juli '14	82 ¹ / ₈	56 ³ / ₈ ¹ / ₈	36 ¹ / ₂ ¹ / ₈	9,40 ² / ₈	5,38 ² / ₈	13,70 ² / ₈

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Mei. ⁴) per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	27 Jan. 1919	20 Jan. 1919	27 Jan. 1918
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹)	25,— ¹)	—
Rogge (70 Kg. natuur gew.)	28,50 ¹)	28,50 ¹)	—
Maïs (La Plata)	—	—	400,— ¹)
Gerst (60 Kg. natuur gew.)	23,— ¹)	23,— ¹)	—
Haver (inlandsche)	23,— ¹)	23,— ¹)	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	37,50 ¹)	37,50 ¹)	28,— ¹)
Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹)	40,— ¹)	—

¹) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19—25 Jan. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. t/daar 1918	19—25 Jan. 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. t/daar 1918	1919	1918
Tarwe.....	4.837	10.783	—	—	—	—	10.783	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Maïs	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	—	—	—	—	—	—
Haver	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnkoek.....	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	581	—	—	5.800	—	6.381	—
Andere meelsoorten	—	—	—	—	—	—	—	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	5.250	58.896	11.879	—	—	—	58.896	11.879
Maïs	1.283	6.658	—	—	—	—	6.658	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	2.758	17.823	—	—	—	—	17.823	—
Andere meelsoorten	6.756	35.882	—	—	—	—	35.882	—

bestaat. Toch ontmoet blijkbaar ook voor lijnzaad de verschepping groote moeilijkheden. De Amerikaansche Regeering had vergunning verleend voor de verschepping naar de Vereenigde Staten van 800.000 bushels Argentijnsch lijnzaad in December en 600.000 bushels telkens in Januari, Februari en Maart. In December zijn echter slechts 123.000 bushels verladen.

In de Europeesche geallieerde landen zijn de aanvoeren van overzeesch graan nog steeds zeer voldoende. In Engeland is nu ook de schaarschte aan veevoeder verbeterd. Maïs wordt in grootere hoeveelheden beschikbaar gesteld, evenals gerst en rogge en zelfs zal de extractie der bloemfabrieken weder worden verhoogd, daar versterking der zemelenproductie voor veevoeder niet meer noodig is. Dat echter ook bloem in zeer voldoende hoeveelheden beschikbaar is, blijkt wel uit de bekendmaking der Engelsche Regeering, dat iedere huishouding weder een zak bloem in voorraad mag hebben.

Nederland. In de afgelopen week kon onze Regeering berichten, dat voortgezette onderhandelingen met de geallieerde Regeeringen hebben geleid tot verhooging der hoeveelheden van verschillende goederen, die Nederland onder het bestaande agreement mag invoeren. Daarbij is het Nederlandsche jaarrantsoen broodgraan verhoogd van 375.000 ton inclusief 50.000 ton rijst tot 600.000 ton plus 70.000 ton rijst inclusief sago, tapioca en nog enkele artikelen. Het rantsoen maïs en ander veevoeder is gebracht van 300.000 ton op 500.000*ton. Zeker een verblijdend bericht, dat voor broodgraan den invoer ongeveer weder brengt op het niveau van vóór den oorlog. Voor den Nederlandschen graanhandelaar is het echter nog steeds niet weggelegd, tot dien aanvoer mee te werken. Het agreement bepaalt, dat de toegestane rantsoenen zullen worden gekocht bij regeeringslichamen te Londen en in de Vereenigde Staten en bij die transacties is voor den gewonen handelaar geen plaats. Meer en meer echter hernemt de handel in de geallieerde landen en in Amerika zijn vroegere plaats en wij mogen dus hopen, dat binnen afzienbaren tijd ook voor Nederland de belemmerende bepalingen vervallen of althans minder strenge toepassing zullen vinden.

SUIKER.

Er deden zich in de afgelopen week geen nieuwe gezichtspunten betreffende de bietsuikermarkten voor.

Uit Java wordt bericht, dat een tweede miljoen picols uit den nieuwen oogst op basis van f 14,— voor Superieur verkocht werd aan de inkoopers van de „Royal Commission”. Daarna werd de officieele verkoop-limite der suikerfabrikanten opnieuw met f 1/3 per picol verhoogd. Gemeld wordt, dat in Londen nog steeds pogingen worden aangewend teneinde de zekerheid te verkrijgen van aanvoer naar Ned.-Indië van een kwantum Rangoon-rijst, gelijkstaande met het kwantum, dat verbouwd zou kunnen worden op de gronden, welke zouden vrijkomen, indien de suikerfabrieken haren aanplant met 25 % zouden verminderen. De suikerafschepingen gedurende December bedroegen 141.000 tons tegen 116.000 tons verleden jaar, waarmede het totaal sedert begin Januari 1918 gebracht wordt op 1.404.193 tons tegen 1.135.087 tons in 1917.

In Amerika werd de prijs van Granulated voor export verhoogd tot 7,82 c., gelijkstaande met 36 s./10 1/2 d. f.o.b.

Cuba - statistiek:	1919	1918	1917
Ontv. der week tot 11 Jan...	73.944	71.654	57.122 tons
Totaal sedert 1 Dec. ¹⁾	161.120	170.839	127.292 „
Werkende fabrieken	136	158	148
Exp. d. week 14-21 Dec. ¹⁾	17.476	5.295	7.286 tons
Exp. U.K. 1 Jan.-21 Dec. ¹⁾	907.631	808.403	524.318 „
Exp. Frankr. „ „	47.641	92.579	144.435 „
Voorraad op 23 Dec. ¹⁾ ..	100.859	2.000	13.397 „

¹⁾ 1918/17/16.

RUBBER.

De aanvoeren van rubber te Londen geschieden in den laatste tijd regelmatig en vlugger dan sinds langen tijd het geval was en de vermeerdering van de toch al groote voorraden laat niet na invloed uit te oefenen op de notering. De prijzen liepen verder terug tot 2/— voor Prima Crêpe en 1/11 voor Smoked Sheets. Op het eind der week konden prijzen zich weder iets herstellen en de noteringen zijn:

Prima Crêpe loco.....	2 1/4	einde voorafg. week loco	2/1
Mrt./Sept. ..	2/1	Jan./Juni ..	2/1
Oct./Dec. ..	2 1/4	smoked Sheets 1 d. minder	
Smoked Sheets 1 d. minder			
Hard cure fine Para	2/6	Para.....	2/7

JAVA-KINABASTEN.

(Opgave van het Kina-Bureau).

Eerste hands Fabrieks- en Pharmaceutische Kinabasten.	
Voorraad te Amsterdam op 5 April 1918	837 Colli
Aanvoeren: nihil.	—
Bij: Zolderveegsel	184 „
	1021 Colli
Afliveringen en verkoopen:	
Toewijzing 23 Januari 1919	911
Veiling 23 „ 1919	10
Ondershands na Veiling	10
	931 „
Voorraad te Amsterdam op 24 Januari 1919..	90 Colli
De ladingen ex s.s. Billiton en Sumatra werden voor binnenlandsch gebruik vrijgegeven.	

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	27 Jan. '19	20 Jan. '19	13 Jan. '19	26 Jan. '18	27 Jan. '17
New York voor Middling ..	25,95 c	28,05 c	30,70 c	31,60 c	17,40 c
New Orleans voor Middling	27,— c	28,25 c	29,50 c	30,87 c	17,— c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	17,86 d ¹⁾	19,32 d	20,35 d	23,73 d ²⁾	10,91 d ³⁾

¹⁾ 24 Jan. '19.

²⁾ 28 Jan. '18 Good Middling Amer.

³⁾ 26 Jan. '17 Middling Amer.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 24 Jan. '19	Ooreenkomstige perioden	
		1917-'18	1916-'17
Ontvangsten Gulf-Havens..	3434	4020	5408
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	2467	1440	1823
„ „ 't Vasteland.		745	1436
„ „ Japan etc...		136	374

Voorraden in duizendtallen	24 Jan. '19	25 Jan. '18	26 Jan. '17
Amerik. havens.....	1401	1406	1399
Binnenland.....	1410	1226	1203
New York	?	137	142
New Orleans	?	417	489
Liverpool	416 ¹⁾	416	899

¹⁾ 25 Jan. '19.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
27 Jan. 1919..	nom.	89.10/-	248.-/-	35.-/- ¹⁾	57.-/- ¹⁾
20 „ 1919..	nom.	93.10/-	251.-/-	32.10/- ²⁾	57.-/- ²⁾
1 Febr. 1918..	nom.	110.-/-	299.-/-	30.10/-	52.-/-
26 Jan. 1917..	nom.	132.-/-	190.-/-	30.10/-	52.15/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

¹⁾ Noteering van 24 Januari.

²⁾ Noteering van 17 Januari.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

25 Jan. 1919. In de Vereenigde Staten werden 248 schepen van 1.219.000 ton d.w. vrijgegeven, hetgeen gevolgd werd door een algemeene vrachtvermindering van 25 tot 30 pCt. voor stukgoederen. De basisvracht van Amerika naar Engeland is thans \$ 45 a \$ 50 per ton, hetgeen den reeders nog een flinke winst laat, zelfs voor schepen die tegen oorlogsprijzen gekocht werden. De vracht voor graan werd belangrijk verlaagd, t.w. van 40/- tot 17/6 per quarter. Katoenvrachten werden eveneens verlaagd. In Engeland worden eveneens een groot aantal opgekoman-

deerde schepen vrijgegeven van af 1 Maart a.s., voor zover ze niet voor directe regeeringsdoeleinden benodigd zijn. Toestemming om reizen uit te voeren blijft echter vereischt; eenige maximumvrachten voor regeeringsladingen blijven bestaan. Ook Nederlandsche reeders kregen eenigszins meer vrijheid van beweging, doch konden daarvan niet bijzonder profiteren, omdat de schepen alleen voor korte reizen afgesloten mochten worden.

De kolenvracht van de Tyne naar Rotterdam werd van f 15 tot f 10 verlaagd. Schepen tot oorlogsprijzen gekocht komen daarmede niet uit en worden dan ook, behoudens een enkele uitzondering, niet meer afgesloten. Wellicht kohen de kolenboten, die vroeger in deze vaart waren en die thans veelal andere lading vervoeren, eerlang weder voor deze transporten in aanmerking.

Voor de voedselvoorziening in Finland werd een aantal schepen opgenomen om tot leenende vrachten in Nederland te laden. De Indische lijnen gaven kennis, dat de vrachten van Java naar Nederland met 30 pCt. verlaagd zijn. Overigens zijn alle uitgaande en thuishkomende vrachten op een lager peil aangeland dan sedert jaren het geval was.

De maximum vrachten voor Fransche en Britsche zeilschepen werden aanzienlijk verlaagd. Zoo werd de vracht van Cardiff naar havens tusschen Brest en de Lorient van 95/- op 55/- gebracht, naar havens tusschen de Lorient en Loire van 110/- op 60/-, andere havens in dezelfde verhouding.

Neutrale schepen in de kolenvaart van Engeland^a op Frankrijk moeten thans tot de voor geallieerde schepen geldende vrachten varen.

Maximum vrachten voor kolen van het Vereenigd Koninkrijk naar Italië, Middellandsche Zeehavens, Atlantische Eilanden en La Plata Rivier werden met ingang van 16 dezer vastgesteld. Deze bedragen voor eenige der voornaamste havens van Cardiff: 37/6 Gibraltar, 39/- Algiers, 40/- Malta, Bona, 42/6 Las Palmas, Madeira, Tenerife, Azoren, 45/6 Napels, 46/6 Marseille, 47/6 Genua, Livorno, Bagnoli, Port Said, Alexandrië, Tunis, Sfax, 50/- Messina, Bizerta, Dakar, St. Vincent, 51/6 Toulon, 55/- Brindisi, Piraeus, Zea, Syra, Salonica, Smyrna, 60/- Ancona, Venetië, Triest, Fiume, Pola, 70/- Buenos-Ayres; 5/- extra van de Tyne, Hull en Oostkust; 2/- extra van de Mersey en Manchester; 3/- extra van de Clyde; 7/6 extra van de Forth en Fifehavens. Deze maximum vrachten zijn belangrijk lager dan de tot dusver geldende. Zoo werd voor Gibraltar op 10 dezer 47/6 betaald en in het einde van het vorige jaar 100/-. Naar Port Said werd op 10 dezer 100/- betaald, en in het einde van het vorige jaar 200/-. Naar Buenos-Ayres werden eenige — vermoedelijk neutrale — schepen afgesloten onder de maximum vracht.

Voor onzijdige schepen naar neutrale bestemmingen werden eveneens lagere vrachten genoteerd; afdoeningen naar Barcelona werden gemeld tot 60/-, 80/- en 85/-, verleden jaar wisselde de vracht af van 300/- tot 440/-. Toch zijn de tegenwoordige vrachten nog loonend, ook voor neutrale schepen, doch het is thans moeilijk toestemming van de Inter Allied Chartering Committee te krijgen om andere schepen in de kolenvaart te brengen, omdat voldoende ruimte voor de beschikbaar komende kolen voor de geallieerden in de vaart moet zijn. Naar onzijdige landen wordt de uitvoer zooveel mogelijk beperkt; verbetering van den toestand wordt verwacht, zoodra meer mijnwerkers gedomobiliseerd zullen zijn.

Van de Tyne naar Londen wordt voor Britsche schepen circa 15/- per ton betaald; gedurende den oorlog gebouwde of gekochte schepen kunnen daarvan de kosten amper dekken, hoewel ze door de voorkeur, die ze bij de autoriteiten genieten, vlug heen en weer kunnen varen.

Naar Gothenburg bleef de kolenvracht onveranderd op Kr. 55,— naar Christiania op Kr. 25.— per ton.

In Amerika werden een aantal schepen op 'timecharter' gehuurd tot onveranderde vracht, n.l. 35/- per ton d.w. In Engeland werden eenige booten opgenomen voor 12 maanden tot 20/- a 25/- per maand.

Aanbouw van koopvaardij schepen in de Vereenigde Staten en Engeland gaat in hetzelfde tempo voort, voor zover het werk niet tijdelijk stopgezet wordt door stakingen, die in den laatsten tijd aan de orde van den dag zijn. In Glasgow wordt gestaakt om een werktijd van 40 uren en in Belfast om er een van 44 uren per week te krijgen. In Amerika en Engeland met de thans in gebruik zijnde hellingen wordt een totale aanbouw van 6.000.000-ton per jaar verwacht, of bijna het dubbele van voor den oorlog. Er zijn thans 137 z.g. standaard schepen in aanbouw voor rekening van de Britsche Regeering, met een waarde van circa f 240.000.000. Er heeft zich een combinatie gevormd

om die schepen aan den man te brengen tot den kostenden prijs.

In Nederland werden een aantal vrachtschepen besteld tot prijzen, afwisselend van 300 tot 400 gulden per ton draagvermogen naar gelang van grootte en uitrusting. Het materiaal zou gedeeltelijk geleverd worden door de Entente-landen. Naar verluidt, zal door Duitschland 100.000 ton platen en spanten geleverd worden tot betrekkelijk lage prijzen.

Uit Engeland en Noorwegen komen aanbiedingen van schepen in Engeland in aanbouw of nagenoeg gereed, tot prijzen van f 280 tot f 360, zonder veel liefhebbers te vinden.

In de Vereenigde Staten werden de prijzen voor bunker-kolen verlaagd. De export- en bunkerpremie van \$ 1,35 zou afgeschafte worden. De laatste noteeringen in de Hampton Roadshavens waren \$ 6.204 Pocahontas en \$ 6.596 New River; de vorige prijzen waren o.a. \$ 6.42 en \$ 6.82. De aflevering van ladingen en bunkers ondervond in den laatsten tijd weinig vertraging. Inmiddels zijn in de havens werkstakingen uitgebroken en worden moeilijkheden met de mijnwerkers verwacht.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	All. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
20/25 Jan. 1919	—	—	—	17/6	—	—
13/18 „ 1919	—	—	—	17/6	—	—
21/26 Jan. 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
22/27 Jan. 1917	—	—	f 17,—	23/-	—	130/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
20/25 Jan. 1919	54/-	47/6	47/6	65/-	f 10	Kr. 55
13/18 „ 1919	54/-	101/3	100/-	70/-	„ 15	„ 60
21/26 Jan. 1918	69/-	101/3	—	—	„ 45	„ —
22/27 Jan. 1917	34/-	59/6	—	70/-	„ —	„ —
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5,—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
20/25 Januari 1919....	—	—	—	—
13/18 „ 1919....	—	—	—	—
21/26 Januari 1918....	275/-	500/-	—	2 (—)
22/27 Januari 1917....	275/-	272/6	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton aan 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 20 tot 27 December 1918.

De waterstand op den Rijn is in de afgelopen week ongeveer dezelfde gebleven.

Ter beurze te Rotterdam werd doorgedaan met het charteren van schepen ter belading met levensmiddelen met bestemming naar België of Duitschland. Reeds zijn enkele schepen met graan, bestemd voor het bezette gebied en den linker Rijnover, van hier afgesleept. Het grootste gedeelte wacht echter nog op nadere bestemming.

De vrachten bewogen zich op hetzelfde peil als gedurende de afgelopen week, evenzoo die voor kolen van Ruhr tot naar den Bovenrijn. De verladingen in de Ruhrhavens gaan echter zeer langzaam en zijn zeer gering tengevolge van de nog steeds heerschende stakingen in de mijnen. Te hopen is het, dat hierin spoedig een verandering ten goede komt, aangezien thans de meeste schepen en sleepbooten tot stilliggen gedoemd zijn.